

zelena dežela

Glasilno Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

št. 87, maj 2010

stran

4

*Pogovor z ministrom
mag. Dejanom Židanom*
Kdor je do zdaj obstal, ostaja!

stran

10

Aktualno
**Prizadevanja KGZS za
ureditev problematike
obdavčevanja**

stran

6

Tema meseca
Travniški sadovnjaki

stran

13

Aktualno
**Neželeni na
zavarovalnicah**

Kmetijstvo - odsev zdravja države

» CIRIL SMRKO LJ

predsednik

Množica spomladanskih dogodkov napoveduje še eno zelo dolgo in zelo vroče poletje. Če smo pred letom dni poslušali analize evropskih in domačih makroekonomistov, da se svetovna kriza ne bo tako močno zajedla v kmetijski in živilski sektor kot v druge panoge, lahko danes ugotovimo, da smo predstavniki nevladnih organizacij v kmetijstvu bolj predvideli tok dogodkov. Kriza v kmetijstvu se je sicer pojavila z zamikom, a je toliko močnejše udarila na vseh področjih. Največji padec prihodkov so začutili evropski živinorejci.

Po letu 2000 je kmetijski prihodek na zaposlenega v kmetijstvu na ravni Evropske unije postopno rasel (predvsem v novih državah članicah), po letu 2008 pa so se pojavile rdeče številke. Realni prihodek na zaposlenega v kmetijstvu je v celotni EU-27 padel za 11,6 odstotkov, najbolj na Madžarskem (za 32 odstotkov).

Politiki so se začeli spraševati, kako čim prej iz tega položaja. Medtem ko evropski komisar za kmetijstvo Dacian Cioloș opozarja, da morajo posamezne članice Evropske unije izkoristiti vsa možna državna orodja za dvig porabe domačih proizvodov in ostale ukrepe za podporo kmetijstvu, smo v Sloveniji priča drugačnim trendom. Tu ne gre zgolj za neposredno finančno podporo. Gre za ustvarjanje podpornega okolja, v katerem je kmetijstvu priznan poseben in pomemben status, ki ni umetno ustvarjen, pač pa povsem realen in delno tudi merljiv.

Kot da ne bi bilo dovolj težav zaradi padca cen kmetijskih pridelkov, nam je v prvi polovici leta vlada postregla z »vročimi zemljicami« v obliki dohodninskih odločb. Mnogi smo obstrmeli ob pogledu na vsoto. Slednja je pogosto presejala večmesečni prihodek kmetije. Videti je, da izkušnja lanskega leta ni ničesar prinesla. Ali pač? Zaradi usklajenega in učinkovitega odziva Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije se davčni aparat tokrat ni več zanašal na neukost kmetstva in je poskrbel za zakonske podlage, pisane na kožo birokraciji in ne tistim, ki slednji s svojim delom preživljajo.

Spomladi je sledilo dodatno presenečenje. Zavarovalnice so kmetom ob vpraševanju po zavarovanju pridelka druga za drugo pred nosom zapirale vrata in s tem onemogočile uveljavljanje pravice do subvencioniranja kmetijskih zavarovanj. Tudi na tem področju se je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije hitro odzvala in vztrajali bomo, dokler ne pridemo do ustrezne rešitve.

A k sreči ni vse tako brezupno. Do zelo pomembnega pozitivnega premika je prišlo pri razumevanju pomena kmetijstva v široki javnosti. Leto padcev prihodkov v kmetijstvu je bilo obenem leto dviga naklonjenosti široke javnosti kmetijstvu. Mogoče zato, ker je v zadnjem letu prišlo do ukinjanja delovnih mest v kmetijskem sektorju in se je javnost že zaradi tega zavedla širšega pomena kmetijstva, ki je na ravni EU-27 lansko leto zaposlovalo 11,2 milijona ljudi, kar pa je kar 25 odstotkov manj kot leta 2000. Ali pa tudi zato, ker je evropsko kmetijstvo najbolj uspešno pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, saj jih je zmanjšalo kar za 20 odstotkov (skupno povprečje Evropske unije je 8 odstotkov). Mnogi politiki so se pričeli zavedati tako širšega pomena kmetijstva kot tudi njegove vloge v pri zagotavljanju hrane v prihodnje. Zato kljub zelo težkemu trenutnemu položaju ne kaže upupati in zavreči vsega, kar so predhodne generacije ustvarjale, saj bo tudi ta kriza minila.

Kmetijstvo je odsev »zdravja« države in videti je, da se tega zaveda tudi novi minister za kmetijstvo. Mag. Židanu želim, da bi se njegove želje glede stabilnega in razvojnega naravnega kmetijstva uresničile. Obenem upam, da bo sodelovanje med njim in Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije dobro in ustvarjalno. To si naša zbornica po desetih letih delovanja tudi zasluži. To si zasluži slovenski kmetje po stoletjih skrbi za pridelavo kakovostne hrane in ohranjanja kulturne krajine.

IZ VSEBINE

NOVICE

Vaše mnenje šteje!	3
Deset let Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije	3
Junjski referendum	3
Zamudni rok za oddajo vlog do 7. junija	3

POGOVOR Z MINISTROM MAG. DEJANOM ŽIDANOM

Kdor je do zdaj obstal, ostaja!	4
---------------------------------------	---

TEMA MESECA – TRAVNIŠKI SADOVNJAKI

Oživiljanje travniških sadovnjakov	6
--	---

AKTUALNO

Prizadevanja KGZS za ureditev problematike obdavčevanja ...	10
Junij – čas za oddajo zahtevkov	11
Neželeni na zavarovalnicah	13
Preprečevanje in sanacija mastitisa	14
Zlat konj z zlatim srcem	15
Etično obnašanje in finančni trg	16

EKOLOŠKO KMETOVANJE

Ekoško čebelarjenje – zagotovilo najvišje kakovosti	17
---	----

GOZD IN LES

Lastniki lahko vplivajo na višino poseka v svojem gozdu	19
---	----

DELO ORGANOV KGZS

Ogrožena socialna varnost kmetov	21
--	----

NAPOVEDNIK IZOBRAŽEVANJ

Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana	21
---	----

PRAVNI NASVETI

Zaščitena kmetija	22
-------------------------	----

MEDNARODNA DEJAVNOST

Naravne nesreče v rastlinski pridelavi	23
--	----

VABIMO

Govedorejska razstava na hipodromu Polena	24
Podeželje v mestu v Kopru in Ljubljani	24
Dnevi sadjarsko-vinogradniške tehnike Krško 2010	24

Upravičeno ogorčenje zaradi previsokih zneskov

V preteklih tednih so kmetje prejeli obvestila Davčne uprave RS glede njihovih obveznosti. Ob pogledu na previsoke zneske pripisanih subvencij je mnogim vzelo sapo. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je takoj odreagirala s prizadevanjem za znižanje davčnih bremen in pripravo obrazcev za pritožbe.

Več na strani 10.

Zelena dežela je glasilo Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije. Naslov: Celovška 135, 1000 Ljubljana, tel.: 01/ 513 66 00, faks: 01/ 513 66 50, zelena.dezela@kgzs.si
Uredniški odbor: Andrej Kermavnar (predsednik), Ema Zadel (podpredsednica), Vlado Avguštin, Jože Benec, Bogdana Brilj, Jožef Cigan, Marjana Cvirn, Maks Ipavec, Anita Jakuš, dr. Stane Klemenčič, Jože Meolic, Alojz Pori, Jernej Redek in Darinka Sebenik
Odgovorna urednica: mag. Tatjana Čop, tel.: 01/513 66 52, 01/513 66 40
Grafično oblikovanje, prelom in izvedba: Kmetijska založba, d.o.o.
Naslovnica: Ogljed po odprtju 21. razstave Dobrote slovenskih kmetij na Ptuj (foto: Robert Peklaj)
Jezikovni pregled: Marjana Cvirn. Tisk: SET, d.d.
Naklada: 92.000 izvodov. **Cena:** 0,35 €. **Časopis je za člane KGZS brezplačen.**

Vaše mnenje šteje!

Evropska komisija poziva državljane Evropske unije, naj s pripombami sodelujejo pri oblikovanju skupne kmetijske politike po letu 2013, ki ni več tako daleč. Na spletni strani Evropske komisije Dacian Cioloș, evropski komisar za kmetijstvo in razvoj podeželja, vabi z naslednjimi besedami (v vseh jezikih Evropske unije) k razpravi:

»Skupna kmetijska politika je politika celotne družbe. To je politika, ki se tiče vsakogar, ne samo kmetov. Evropsko kmetijsko ni samo varna preskrba s hrano, ampak zadeva tudi pokrajino, delovna mesta, okolje in

podnebne spremembe. Povejte nam svoje potrebe in pričakovanja za prihodnost kmetijstva in podeželja v Evropi. Pomagajte nam pripraviti politiko, ki vam bo kar najbolj ustrezala!«

Svoje mnenje lahko zabeležite na spletni strani http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/debate/index_sl.htm in tako prispevate k sicer neznatnemu številu slovenskih mnenj. Uporabljate lahko slovenski jezik, a imajo na komisiji nekoliko težav pri objavah v jezikih, ki ne sodijo v skupino EU-15. Poziv je sicer objavljen 12. aprila 2010, v prvih dveh tednih pa je bilo zabeleženih več kot 300 mnenj. (TČ)

DESET LET KMETIJSKO GOZDARSKE ZBORNICE SLOVENIJE

Cenjene članice, spoštovani člani!
Vabljeni ste, da se nam pridružite na dnevu KGZS, ki bo letos potekal v znamenju praznovanja desete obletnice delovanja zbornice, in sicer

v Kulturnem domu Krško (Trg Matije Gubca 2),
v četrtek, 3. junija 2010,
z začetkom ob 11. uri.

Slavnostni govornik bo prof. dr. Jože Osterc,
prvi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
v prvi vladi samostojne Slovenije.

Vabita vas Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
in občina Krško.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

občina krško

Junjski referendum

Zadnje dni je v medijih osrednja tema referendum oziroma arbitražni sporazum s Hrvaško. Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije pozorno spremljamo razpravo in razlage, saj ima precej naših članov kmetijska zemljišča oz. gozdove na drugi strani še neopredeljene kopenske meje

s sosednjo Hrvaško. Prav tako so naši člani ribiči, za katere je lahko neugodna rešitev tega spora o meji na morju ključnega pomena.

Člane pozivamo, da se temeljito seznanijo z vsebino referendumskega vprašanja in vsemi argumenti, saj bo izid referenduma odločal o smeri reševanja meje.

Politično neopredeljeni ugledni Slovenci dr. France Bučar, akademik Boris Pahor in dr. Tine Hribar so na tiskovni konferenci ostro nastopili proti arbitražnemu sporazumu. Dr. Bučar je dejal: »Jaz tega sporazuma ne bi nikoli podpisal. Toliko Slovenca pa že sem, da tega ne bi storil, saj bo to odločitev za vse večne čase.«

Mnenje predsednika KGZS Cirila Smrkolja:

»Kot kmet imam mogoče nekoliko drugačen pogled na to, do kod segajo meje Slovenije. Menim namreč, da je Slovenija tam, kjer zemljo obdeluje kmet – državljan Republike Slovenije. Zato bom na referendumu glasoval proti!«

Kaj je arbitraž?

Arbitraž je pravni postopek reševanja sporov izven sodišča, pri čemer udeleženci prepustijo odločanje določeni osebi ali osebam - t. i. arbitrom oz. arbitražnemu tribunalu in se vnaprej zavežejo, da bodo spoštovali doseženo odločitev. V redkih primerih je lahko arbitraž tudi nezavezujoča.

Zamudni rok za oddajo vlog do 7. junija

V ponedeljek, 17. maja 2010, se je zaključil redni rok za oddajo zahtevkov za ukrepe kmetijske politike za leto 2010. Vloge lahko oddate še v zamudnem roku do 9. junija 2010.

V letošnji kampanji je bilo zaključenih 59.811 vlog. Preko 99 odstotkov se je po pomoč pri izpolnjevanju zbirne vloge obrnilo na izpostavo kmetijske svetovalne službe pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije.

Vsi vlagatelji, ki zahtevkov še niste oddali, to lahko še vedno storite v 25-dnevem zamudnem roku, ki poteka do 9. junija 2010. Pri tem se sredstva za vsak zamujeni delovni dan znižajo za 1 odstotek. Za pomoč se lahko obrnete na izpostavo kmetijske svetovalne službe pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije.

»MARINKA KOROŠEC

Kdor je do zdaj obstal, ostaja!

Mag. Dejan Židan je maja prevzel funkcijo ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za bralce Zelene dežele je predstavil svojo vizijo vodenja tega pomembnega resorja.

Slovenska javnost, predvsem pa slovensko podežlje, je že prav težko čakala novega ministra. Videti je bilo, da vsi potencialni kandidati pravzaprav iščejo razloge, da bi odklonili ponujeno funkcijo, kar je bilo, glede na trenutni položaj kmetijstva in velika pričakovanja povsem razumljivo. V kmetijskih krogih je bilo vedno več nezadovoljstva, saj je dokaj nenavadno, da tako pomemben resor tako dolgo ostaja brez ministra. Maja pa smo ga končno dočakali – Slovenija je dobila novega ministra – mladega, polnega energije in, kar je predvsem pomembno, z izdelano vizijo dela. Za naše bralce smo z njim opravili pogovor, predvsem z namenom, da vas seznanimo, kdo stoji na samem vrhu slovenskega kmetijstva.

Kaj je bil glavni povod za vašo odločitev, da ta izziv sprejmete?

Sprejeti funkcijo kmetijskega ministra v času, ko stanje ne le v kmetijstvu, pač pa v celotnem gospodarstvu v Sloveniji in Evropi ni rožnato, je velik izziv. Predvsem je bilo odločilno dejstvo, da je moje poglede na ukrepe, ki so potrebni za reševanja težav v kmetijstvu in zagotavljanje stabilne pridelave hrane, v celoti podprl predsednik Vlade RS gospod Borut Pahor. Torej je ostalo le še vpra-

Tretja os PRP omogoča kmetijam, da se poleg osnovne kmetijske proizvodnje ukvarjajo še z drugimi dejavnostmi. Razpisi za ukrepe tretje osi bodo v roku nekaj tednov objavljeni. Kmetom svetujem, naj se z njimi podrobno seznanijo in vidijo, ali bi lahko bili koristni tudi zanje.

šanje poguma, ali ukrepe, ki so po mojem mnenju nujni, tudi dejansko speljem. Izziv sem torej sprejel in da sem se dobro odločil, je dokazal tudi izid glasovanja v državnem zboru, ko je od 63 poslancev 50 glasovalo za, nobeden pa ni bil proti. Zame je to pomenilo jasno sporočilo, da slovenska politika enotno razume, da sta kmetijstvo in predelava hrane v Sloveniji strateško pomembna. Obenem so očitno spoznali, da lahko moji predlogi predstavljajo rešitev iz zapletenega položaja.

Tisti, ki vas poznajo, pravijo, da ste zelo sistematični pri svojem delu. V kmetijstvu pa je stalnica, da stal-

nic ni – ves čas se odpirajo vedno nove fronte, starih pa pogosto ni možno končati. Ali že imate izdelano taktiko dela?

Začel sem z reševanjem največjih izzivov. To je odločitev o strategiji slovenskega kmetijstva do leta 2020. Do zdaj je bilo opravljenih že veliko razprav, soočenj različnih mnenj, ponovno deluje skupina, ki pripravlja strategijo in bližamo se oblikovanju takšnih izhodišč, ki bodo primerna podlaga za razpravo s partnerji, ki so zlasti Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, pa seveda Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij, Sindikat kmetov Slovenije in drugi zainteresi-

rani. Pričakujem, da bodo vsi tvorno sodelovali pri razpravi, da pridemo do končnega cilja, to pa je priprava pravega oz. dejanskega programa razvoja kmetijstva v Sloveniji do leta 2020. Naslednja naloga je kadrovska konsolidacija ter oblikovanje operativne skupine za pogovore z Evropsko komisijo, katero bo vodila državna sekretarka mag. Tanja Strniša.

Nadalje bo potrebno določiti merljive kazalnike učinkovitosti vloženi sredstev v investicije v kmetijstvu oz. podežlju. Ustanovili bomo novi sektor, ki bo bedel nad učinkovitostjo dela javnih služb v kmetijstvu, saj se letno za njihovo delovanje nameni okoli 60 mi-

lijonov evrov iz kmetijskega proračuna.

Obenem je potrebno razmisliti o novem pristopu pri strokovni pomoči tretjim državam in seveda o bolj učinkovitih načinih plasiranja slovenskih kmetijskih in živilskih proizvodov. Nadalje nas čaka reševanje socialnih težav, ki jih je v kmetijstvu veliko. Nadaljevali bomo s financiranjem razvojnih programov, ki naj bi jih bilo v prihodnje celo več, rezultati pa morajo biti uporabni za kmetijski prostor, same raziskave pa skladne z novo strategijo kmetijstva do leta 2020.

Omenili ste pogovore oz. pogajanja z Evropsko komisijo. Ob tem se seveda takoj porodi vprašanje o vašem stališču glede prihodnosti neposrednih plačil v kmetijstvu po letu 2013.

Menim, da je kmetijstvo skupaj s predelovalno industrijo zelo pomembno. Že danes, v prihodnje pa bo še bolj. Pomembno je tudi stabilno financiranje proizvodnje in skrb za območja z omejenimi dejavniki. Slednje tako z vidika proizvodnje hrane kot tudi ohranjanja poseljenosti teh področij. Zavedati se moramo, da je stopnja samozdrbe v Sloveniji premajhna! Pomembno se mi zdi poudariti tudi to, da so moja stališča podobna prvim izhodiščem, ki jih je predstavil komisar za kmetijstvo in razvoj podeželja Dacian Cioloș in je dobro, da jih vsi poznamo. To je v prvi vrsti nujna, da kmetijski sektor jasno pove, da je primarna naloga kmetijstva pridelovanje hrane, čeprav so poleg tega pomembne tudi druge, kot so trajnostni razvoj, socialni vpliv na podeželje, regionalna poseljenost ipd.

Tudi v prihodnje se morajo državne intervencije ohraniti. Zelo pomemben pa je podatek

iz zadnje evropske javnomnenjske ankete, da kar 83 odstotkov evropskih državljanov podpira ohranjanje t. i. subvencij v kmetijstvu.

Vašo kariero lahko opišemo kot »zgodbo o uspehu«. Od veterinarja, ki je delal na terenu, preko vedno pomembnejših položajev do predsednika uprave Skupine Panvita in zdaj kmetijskega ministra. Čemu lahko pripišete takšen uspeh?

Dejansko sam nikoli nisem imel velikih ambicij in vnaprej načrtovanih funkcij. Vsak položaj mi je bil ponujen. Nadalje se zavedam, da me obkrožajo ljudje, ki vedo več in je potrebno njihovo delo spoštovati in ga upoštevati pri svojem delu. Zelo pomembno nasploh pa je ohranjati spoštljiv odnos do soljudi.

V svoji karieri ste, ne glede na delovno mesto, vselej ohranjali stik s prakso. Menite, da vam bo to uspelo tudi na tem položaju?

Ravno zaradi tega sem se odločil za relativno naporno življenje, saj se dnevno vozim iz Murske Sobotice. Menim, da mora kmetijski minister živeti tam, kjer je podeželje, da ne izgubi stika z resničnostjo. Bivanje na podeželju ohranja zavedanje o vlogi kmetijstva.

Po dolgem času so si vse članice Evropske unije v nečem enotne – padec prihodkov v kmetijstvu je več kot le zaskrbljujoč. Številne kmetije so pred odločitvijo, ali naj še vztrajajo ali naj prenehajo s kmetovanjem. Grožnja radikalnih sprememb skupne kmetijske politike po letu 2013 in postopno ukinitje kvot ob vdoru cene-

ne in poceni hrane z različnih koncev sveta dodatno stopnjujejo nezadovoljstvo kmetov. Slednje so francoski kmetje pred kratkim izrazili zelo hrupno. Kakšno je vaše mnenje o možnostih reševanja te krize, ki je prizadela tudi naše kmete?

Do krize je prišlo v celotnem prehranskem sektorju. To je sicer pričakovano, saj sta ob pojavu splošne gospodarske krize vedno na udaru kmetijski in živilskopredelovalni sektor. Prihaja do močnega pritiska na nižanje cen, posledično pa pride do nerentabilnosti proizvodnje. Vendar je potrebno upoštevati še en dejavnik – do zdaj se je izkazalo, da je prehranski sektor obenem med prvimi, ki si po krizi opomore. Zato zdaj nikakor ni čas za obup! Mislim, da ni razlogov za opustitev kmetovanja. Tisti, ki so do zdaj vzdržali, naj ne obupajo – kdor je do danes obstal, bo ostal!

Pa vendar je potrebno razmišljati o morda nekoliko drugačni prihodnosti marsikatere kmetije. Tretja os PRP omogoča kmetijam, da se poleg osnovne kmetijske proizvodnje ukvarjajo še z drugimi dejavnostmi z višjo dodano vrednostjo. Razpisi za ukrepe tretje osi bodo v roku nekaj tednov objavljeni. Kmetom svetujem, naj se z njimi podrobno seznanijo in vidijo, ali bi lahko bili koristni tudi zanje. V prihajajočem svežnju bo delež sofinanciranja pri nekaterih ukrepih celo nekoliko višji kot do zdaj. Za Slovenijo je pomembno, da izkoristi teh 120 milijonov evrov, od katerih je 75 odstotkov

evropskih sredstev, saj neizkoriščenega dela ne bo možno prenesti na druge ukrepe. Osnovni cilj tretje osi pa je, da si kmetje z različnimi investicijami zagotovijo prihodnost, odpirajo delovna mesta zase in za druge, s tem pa bo naše podeželje ostalo poseljeno in privlačno.

Sta pa seveda dva pomembna dejavnika, ki bosta vplivala na koriščenje teh sredstev. Prvi je vloga kmetijskih svetovalcev, ki bi morali znati kmetom svetovati, kateri ukrepi oz. investicije so zanje primerni. Na drugi strani pa bi tudi kmetje morali pokazati ustrezno visoko stopnjo podjetniških ambicij.

Kakšno je vaše mnenje o vlogi in pomenu Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in kako si predstavljate sodelovanje z njo?

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je bistvena pri uspešnem izvajanju programov Skupne kmetijske politike. Pričakujem dobro sodelovanje z zbornico predvsem na strokovnem področju in pri izmenjavi pogledov na ukrepe, ki jih izvajamo. V enem delu so strokovne službe pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije dejansko podaljšek Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, saj so kot javna služba financirani iz proračuna zato, da izvajajo ukrepe, ki so splošno koristni za slovensko kmetijstvo.

*Pogovor zapisala
»MAG. TATJANA ČOP*

Življenjepis novega ministra mag. Dejana Židana si lahko preberete na spletni strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano http://www.mkgp.gov.si/si/o_ministrstvu/vodstvo/.

Oživljanje travniških sadovnjakov

Več od zlata in srebra nam sadno drevje da!

Naši predniki so sadili rastline okoli svojih bivališč, urejali so svojo okolico in s tem vrtove, delno za pridelovanje hrane in druge potrebe, pa tudi zaradi lepote rastlin in navezanosti nanje. Kmečki človek je bil ob vsakdanjih opravilih stalno na prostem. Bil je obdan z naravo in bil je del narave. Danes živimo v svetu, ki smo si ga tako preuredili, da bi nam vse čim bolj služilo, hkrati pa izgubili pristen stik z naravo. Ker pa se izgubljenega stika z naravo zavedamo, ga poskušamo nadomestiti z vrtom.

Zakon o ohranjanju narave (1999), ki ureja varstvo naravnih vrednot ter ohranjanje biotske pestrosti, in Zakon o varstvu okolja (1993) sta dva predpisa izmed množice, ki nas obvezujeta, da z naravo ravnamo kot z vrednoto. Ena od teh vrednot so tudi travniški sadovnjaki, ki s svojo starostjo in preteklim gospodarskim pomenom predstavljajo del kulturne dediščine, z okoljevarstvenega vidika pa ohranjajo travniški nasadi tudi biološko ravnovesje v naravi.

Kmetijska zemljišča v Sloveniji obsegajo nekaj več kot 30 odstotkov ozemlja naše države. Od tega zavzemajo 5,61 odstotkov kmetijskih zemljišč trajni nasadi, kamor lahko uvrstimo tudi travniške sadovnjake. Intenzivni sadovnjaki in oljčniki predstavljajo 18,28 odstotkov skupne površine trajnih nasadov, travniški sadovnjaki pa 23,24 odstotkov (Statistični

letopis RS, 2004). Tudi iz tega podatka lahko razberemo, kako pomembno je bilo sadje v življenju naših prednikov.

KAJ SPLOH JE TRAVNIŠKI SADOVNJAK?

Je skupina dreves ene ali več sadnih vrst, kjer na zemljišču poleg pridelave sadja pasemo živino ali pridelujemo seno. Osnovna značilnost takih nasadov so velika visokodebelna drevesa, cepljena na sejancu, velike medvrstne razdalje in ekstenzivna pridelava sadja. Gostota sajenja je med 50 in 200 dreves na hektar.

RAZVOJ TRAVNIŠKIH SADOVNJAKOV

Razvoj travniških sadovnjakov sega v obdobje, ko je sadje predstavljalo dragoceno hrano za preživetje kmečkih ljudi. Predvsem manj uporabna zemljišča in strmejše lege v bližini domačij so kmetje zasadili z nabranimi se-

janci, na katere so kasneje cepili različne sorte. Različno sadje je bilo namenjeno za samooskrbo in predelavo viškov v jabolčnik, žganje ali suho sadje. Oskrbo sadovnjakov je predstavljala paša živine, ki je nasade gnojila.

OŽIVLJANJE TRAVNIŠKIH SADOVNJAKOV IN SADNIH VRTOV V SLOVENIJI

V obdobju razvoja intenzivnega kmetijstva so travniški sadovnjaki postajali manj pomembni in za večino, ki so se ukvarjali z intenzivno sadjarsko proizvodnjo, so bila ta drevesa dohodkovno manj zanimiva ter zato deležna vedno manjše oskrbe. Da temu ni čisto tako, dokazuje nacionalni projekt Oživljanje travniških sadovnjakov in sadnih vrtov Slovenije (OTS), za katerega je zamisel zrasla v sredini devetdesetih let prejšnjega stoletja, ko je bilo po statističnih podatkih v Sloveniji okoli 4,5 milijona sadnih dreves v trav-

niških nasadih. Projektu, ki sta ga zasnovala Franc Kotar, zasebni sadjarski svetovalec kot strokovni vodja in Jani Gačnik, takratni specialist pri KGZS - Zavodu NM kot organizacijski vodja projekta, je prislunhila takratna slovenska kmetijska politika, kar je bilo dovolj za začetek petletnega projektnega financiranja. V projektu je v različnih zastavljenih dejavnostih (animacijske predstavitve, tečaji, demonstracije, sejmi, izobraževanja) sodelovalo preko 50 slovenskih občin in različnih ustanov.

Zamisel ohranjanja in širjenja travniških nasadov zaradi njihove okoljske in biotske pomembnosti pa je bila na osnovi poznanih izkušenj v sosednji Avstriji, predvsem pa v Švici in Nemčiji, obogatena še z zamisljivo proizvodne oz. ekonomske rabe travniških sadovnjakov predvsem z razvijanjem tehnologij in minimalne standardizacije predelave sadja iz teh sadovnjakov. S projektnimi partnerji in strokovnimi sodelavci so bili standardizirani postopki predelave sadja v sadne sokove, sadna vina, sadne kise, sadna žganja in suho sadje. Postavljeni so bili tudi osnovni standardi oskrbe in ravnanja s travniškimi sadovnjaki kot osnova za financiranje Slovenskega kmetijsko okoljskega programa (SKOP, KOP), ki je uvrstil oživljanje travniških sadovnjakov med subencionirane ukrepe, preko katerih lahko dobijo lastniki travniških sadovnjakov za njihovo oskrbo dodatno plačilo.

Predvsem manj uporabna zemljišča in strmejše lege v bližini domačij so kmetje zasadili z nabranimi sejanci, na katere so kasneje cepili različne sorte.

Teoretični in praktični prikaz rezi visokodebelnega sadnega drevja v Škofji Loki

V letih izvajanja projekta OTS, v katerega smo bili vključeni tudi mladi agronomi, smo se s pomočjo odličnih mentorjev veliko naučili in kasneje vsebino oživljanja travniških sadovnjakov izvajali preko različnih projektov in projektnih partnerjev po celi Sloveniji, pa tudi v sosednji Hrvaški.

TEHNOLOGIJA OSKRBE VISOKODEBELNIH SADNIH DREVES

“Kdor pod orehovo senco leži, oreha ne dobi.”

S pravilno rezjo dosežemo:

1. Dobro osvetlitev krošnje (lepši brsti in plodovi ter

- bolj zdravi plodovi).
2. Spodbudimo novo rast in razvoj novih kakovostnejših brstov.
3. Razredčimo preobilen nastavek in dosežemo boljšo kakovost plodov.
4. Zmanjšujemo izmenično rodnost.

Pri gojitveni rezi (prva leta rasti sadnega drevesa) usmerjamo zgradbo glavnih vej, da dosežemo pravilno in lepo razporejeno obliko krošnje. Najprimernejša gojitvena oblika je izboljšana piramida. Obdobje “gojitve” ponavadi traja 5–6 let. Primeren čas rezi je začetek spomladi.

Projektne dejavnosti

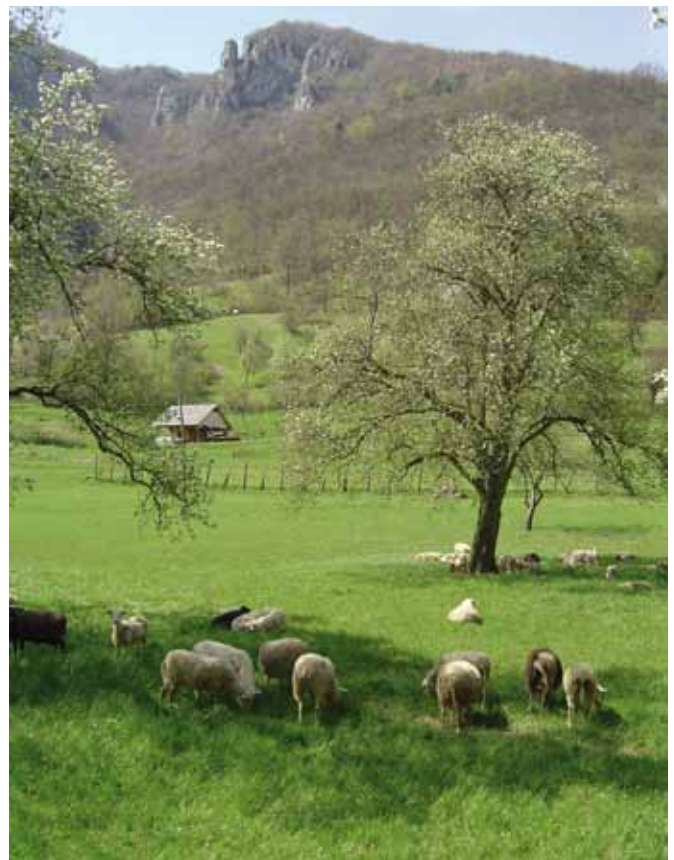
Rezultati projektnih dejavnosti so trije izvodi glasila Jabolko, plakati, zgibanke, Priročnik tradicionalnih in avtohtonih vrst in sort visokodebelnih sadnih dreves, dve tradicionalni prireditvi: **Praznik topliškega jabolka** in **Praznik kozjanskega jabolka**, postavitve drevesnice za vzgojo sadik visokodebelnih sadnih dreves in matičnega sadovnjaka na območju Kozjanskega parka, predvsem pa številni obnovljeni obstoječi nasadi visokodebelnega sadnega drevja in sajenje novih. V Sloveniji je postavljenih okoli 15 malih predelovalnih obratov sadnih sokov. Vse večja je tudi osveščenost ljudi o uživanju svežega in suhega sadja ter pitju domačega jabolčnega soka. Tako v jeseni vidimo vse manj gnilega sadja pod drevesi, saj ga ljudje z veseljem poberejo, predelajo in tako podaljšajo njegovo uporabo skozi celo leto.

Pri vzdrževalni rezi ozioroma rezi v rodnosti skrbimo za ravnovesje med krošnjo in koreninami, da omogočamo vsakoletno stalno in redno rodnost, skrbimo, da svetloba prodira v notranjost krošnje, ter ustvarjamo najboljše razmere za zorenje plodov in zdravje rastline. Izvajamo jo vsako leto (poletna ali zimska rez). Ukrepi, ki jih izvajamo, so: redčenje krošnje, odstranjevanje vej, usmerjenih proti notranjosti krošnje, spodrezovanje ostarelih vej, odstranjevanje poškodovanih vej in vejic, sproščanje vrha in podaljškov ogrodnih vej, odstranjevanje bohotivk ter razpiranje vej in upogibanje mladik.

Pri oživitveni in osvetlitveni rezi gre za pomlajevanje slabih in nevitavnih dreves, ki ga izvajamo spomladi in v manjši intenzivnosti tudi sko-

zi celo leto. Odstranimo vse poškodovane in suhe veje ter veje, ki so se preveč povesele zaradi preobilnega rodu v preteklem letu. Sledi osvetlitveno izrezovanje vsake druge veje v območjih senčenja, ohranjanje maksimalnega rodnega volumna na vejah, ki ostajajo v krošnji, in zaključevanje višine dreves. Pomembno je, da veje krajšamo na štrclje ali čepe velikosti od 5 do 20 centimetrov, kjer iz spečih oces poženejo krepke bohotivke, iz katerih vzgojimo nove ogrodne veje in novo krošnjo. Intenziteto rezi prilagajamo rodnemu nastavku v letu rezi (če je nastavek obilen, režemo intenzivnejše, če je slabši, pa nekoliko manj).

Korekcijsko rez izvajamo poleti ali jeseni po potrebi (ali naslednje leto po oživitveni rezi). Gre predvsem za izrezovanje vodnih poganjkov, ki senčijo ali pa

Če se v sadovnjaku pasejo živali, ga tudi gnojijo.

Da ohranimo biološko pestrost živih bitij v travniških sadovnjakih, puščajmo dupla.

so na nepravem mestu. Dosledno lahko obdelamo tudi ogrodne in rodne veje po načelu 1–2, kar pomeni, da izrežemo vsako drugo vejo na območjih senčenja. Pri tem puščamo čepe za nadomestne poganjke, ki so namenjeni pomlajevanju drevesa.

Poleg rezi je pomembna tudi **oskrba travniških nasadov s pravilnim gnojenjem na podlagi analize tal**. Gnojimo v več obrokih z manjšimi odmerki glede na površino, ki pripada posameznemu drevesu. Pri osnovnem spomladanskem gnojenju tako lahko uporabimo mineralna gnojila, in sicer 1-2 dekagrama NPK 7-20-30 na kvadratni meter ali od 4 do 6 kilogramov uležanega hlevskega gnoja na kvadratni meter površine tal pod krošnjo drevesa oziroma 30–50 ton uležanega hlevskega gnoja na hektar.

V travniških nasadih se priporoča tudi **negovana ledina**, ki jo vzdržujemo s košnjo ali mulčenjem ter z intenzivno pašo živali (kokoši, race, gosi, pure, noji, ovce, govedo in konji), kjer pa je potrebno poskrbeti za ustrezno zaščito dreves predvsem pri mladih drevesih in drevesih z nizko krošnjo.

Da pa kljub vsemu ohranimo tudi biološko pestrost rastlin in živih bitij v travniških sadovnjakih, puščajmo dupla, nameščajmo gnezdilnice, ne vznemirjamo ptic v času gnezdenja, kosimo čim pozneje (ko seme dozori), zasadimo žive meje ...

SAJENJE NOVIH TRAVNIŠKIH SADOVNJAKOV

“Kdor sadonosno drevo vsadi, za celo svojo hišo veliko dobroto stori.”

Možnosti obnove so: sajenje posameznih dreves v okolici kmečkega gospodarstva, dosaditev posameznih dreves na manjkajoča sadilna mesta, dosaditev obstoječih drevoredov ali naprava novih in sajenje novega travniškega sadovnjaka.

Zasaditev omenjenega nasada naj bo načrtna in dobro pripravljena, da bomo dosegli čim zgodnejšo in redno rodno. Ko izbiramo primerno zemljišče, moramo biti pozorni

na pedološke in klimatske pogoje. Najprimernejša so globoka, zračna, propustna, humozna in biološko dejavna tla. V takšnih tleh bodo imele rastline dovolj zraka in vode ter toplote in hranil. Izogibamo se tudi rastiščem, ki so nagnjena zimskim in spomladanskim pozebam. Na sončnih, odprtih in zračnih legah bo nevarnost okužb z boleznimi bistveno manjša, kakovost pridelkov pa večja. Tudi izbiro sort moramo

Podlaga cepljene sadike je sejanec, pri izboru sort pa upoštevamo različne dejavnike:

1. Klimatske podatke – spomladanske in zimske pozebe

Odpornejše sorte: bobovec, šampanjska reneta, damasonski kosmač, kanadka, beličnik, carjevič, goriška sevka ...

Manj odporne: dolenska voščenska, ontario, londonski peping ...

2. Rastišče – talne razmere, oskrba:

Manj zahtevne: bobovec, krivopecelj, carjevič, kanadka, damasonski kosmač ...

Zahtevnejše: šampanjska reneta, ontario, mošancelj, lepocvetka, londonski peping ...

3. Bolezni:

Odpornejše: kanadka, damasonski kosmač, boskopski kosmač, goriška sevka, krivopecelj, baumanova reneta, landsberška reneta, carjevič ...

Občutljivejše: ontario, mošancelj, dolenska voščenska, londonski peping, lepocvetka ...

4. Uporabnost:

Za svežo porabo: carjevič, jonatan, šampanjska reneta, ontario ...

Za sušenje: kanadka, jonatan, boskopski kosmač oz. tiste, ki imajo več kisline.

Za prešanje: bobovec, krivopecelj, mošancelj oz. vse, ki dajo veliko soka.

Dosajevanje manjkajočih dreves v travniškem sadovnjaku

Z ohranjanjem travniških sadovnjakov ohranjamo tudi stare sorte.

prilagoditi namenu pridelave in odpornosti sort na bolezn. Za strokovni ogled lokacije in idejno zasnovo nasada se lahko obrnete na svojo najbližjo kmetijsko svetovalno službo.

PREDELAVA SADJA TRAVNIŠKIH SADOVNJAKOV IN SADNIH VRTOV

“Koder mnogo sadja zori, tamkaj je dosti pridnih ljudi.” Najbolj koristno bi bilo uživanje svežega sadja, in sicer čim prej po obiranju, v užitni zrelosti. Seveda to ni vedno mogoče, predvsem pri domačih vrstah sadja iz travniških sadovnjakov. Da sadju podaljšamo trajnost in ohranimo okus vse leto, ga lahko predelamo v različne izdelke.

IN KAKŠNI SO OBETI V TRAVNIŠKEM SADOVNJAKU LETOS?

Opažamo, da bo letošnje leto rodno leto, vendar hladno vreme in padavine lahko ponekod jabolka prekomerno razredčijo, zato tam ne bo potrebno dodatno redčenje. Kjer pa bodo drevesa prepolna, opravimo korekcijsko rez tako, da spodrežemo preveč obremenjene in povešene veje. S tem zavarujemo prepolno vejo, da se

ne zlomi, osvetlimo notranjost veje in tako poskrbimo za diferenciacijo rodnih brstov za naslednje leto.

V primeru poletne suše trave ne pokosimo prenizko. Zaradi zadrževanja vlage priporočamo še zastiranje. Za zastirko, ki naj bo debela vsaj 10–15 cm, je najbolj primerno seno iz sadovnjaka, lahko pa uporabimo tudi slamo, žagane, plevel, gnoj, kompost ipd. Zastirka se ne sme dotikati de-

“Več od zlata in srebra nam sadno drevje da ...”

Sadno drevje so gojili in uporabljali v številne namene:

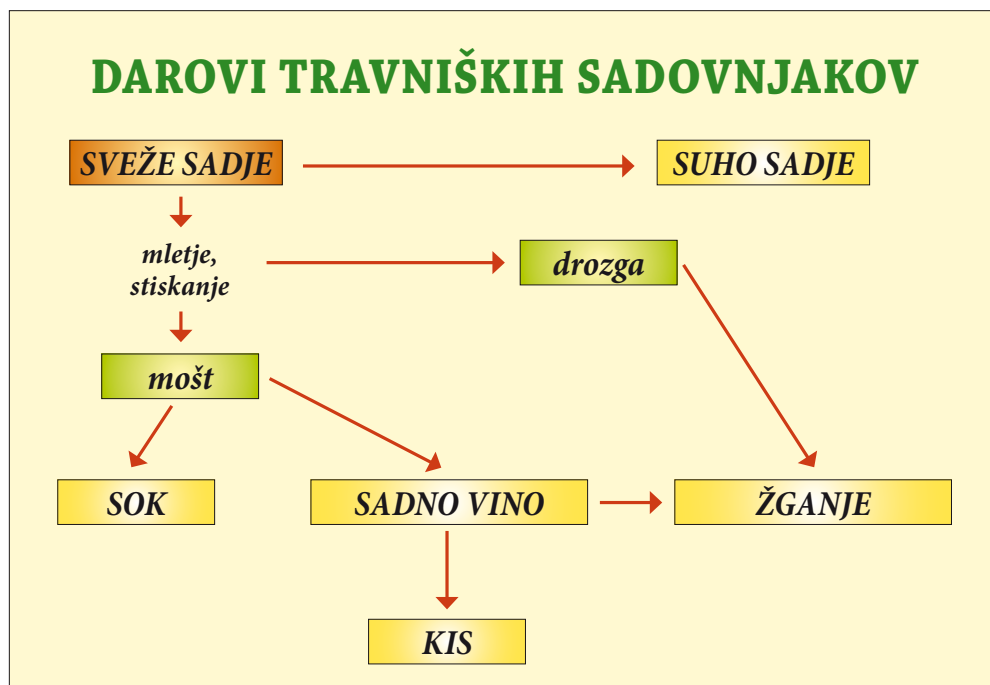
- drevo za zavetje ljudi in za živali,
- dreve ob cestah kot varovalo pred neugodnimi vremenskimi vplivi,
- dreve proti požaru (predvsem orehi naj bi branili hišo in gospodarska poslopja pred strelo),
- les in listje sadnega drevja (pohištvo, orodje ipd., listje pa za živalsko steljo in gnoj),
- sadeži (sadje kot zdravilo in hrana).

bla, ker bo le-to začelo trohneti, zato zastiramo pod drevjem v obsegu krošnje. V sadovnjaku se lahko pase živina, ki nasade tudi gnoji, vendar pazimo, da njihova obremenitev ne bo prevelika.

V drugi polovici avgusta se lahko spretni sadjarji preizkusijo tudi v cepljenju. Primerna je okulacija na speče oko, kjer potrebujemo očesa toletnih, dobro razvitih mladik, katere cepimo na drobne divjake. Nekaj dni pred okulacijo divjak okopljemo, ga zaradi suše močno zalijemo in mu pred cepljenjem v zgornjem delu porežemo vse stranske poganjke.

Torej, ne delajmo proti naravi z vnosom strupenih snovi in drugimi motnjami, upoštevajmo naravne procese in pestrost vrst, ohranjajmo pestre življenjske prostore, varujmo ogrožene vrste ter opazujmo sadovnjak in življenje v njem v vseh letnih časih, ob vsaki priložnosti (delu, počitku, sprehodu), uporabimo vsa čutila (vid, vonj, sluh, tip ...) - moramo ga znati doživljati, sprejemati in spoštovati ter to naučimo tudi druge.

» TATJANA KMETIČ ŠKOF
KGZS – Zavod Novo mesto

Pravilni postopki predelave sadja v različne izdelke

Prizadevanja KGZS za ureditev problematike obdavčevanja

V odločbah o odmeri obveznosti iz kmetijstva za leto 2009, ki so jih prejeli kmetje – zavezanci za dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, so katastrskemu dohodku zemljišč pripisani povprečni zneski subvencij na zemljišča v uporabi, ki so bistveno višji kot v preteklem letu. Na hektar njive je ta znesek 184,04 evra (za leto 2008 je bil 51,36 evra), na hektar travnika pa 185,03 evra (za leto 2008 je bil 109,55 evra in je tako letos celo bistveno višji od regionalnega plačila za travinje).

Konec aprila so zavezanci, ki imajo kot lastniki kmetijskih in gozdnih zemljišč pripisane dohodke iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, iz Davčne uprave RS prejeli odločbo o odmeri obveznosti iz kmetijstva za leto 2009. Davčno osnovo predstavljajo katastrski dohodek, potencialni tržni dohodki za proizvodnjo vina, pavšalni dohodki od čebeljih panjev ter povprečni znesek subvencij na zemljišča v uporabi. Zavezancem, pri katerih seštevek dosega vsaj 10 % povprečne letne plače v RS v letu 2008, ki je znašala 16.697,16 evra, je bila izračunana tudi akontacija dohodnine v višini 10 % davčne osnove.

Povprečni znesek subvencij na zemljišča v uporabi za leto 2009 je v skladu s 154. členom Zakona o dohodnini izračunan na podlagi izplačanih obdavčljivih plačil za ukrepe kmetijske politike v koledarskem letu 2008, preračunan na vsa zemljišča v zemljiškem katastru po stanju na dan 30. junija 2009. Zneski so bili objavljeni v Uradnem listu št. 15/2010 in so v primerjavi s preteklimi leti izjemno visoki. Kljub temu da so plačila za območja z omejenimi dejavniki za kmetijsko pridelavo z nove-

Problematiko obdavčevanja v kmetijstvu so obravnavali številni organi KGZS, na seji 6. maja 2010 tudi upravni odbor KGZS, ki je zavzel stališče, da so pripisani povprečni zneski subvencij previsoki in izračunani po kriterijih, s katerimi se ne more strinjati. Razlogi, zaradi katerih KGZS oporeka sedanjemu načinu obdavčevanja pavšalnih dohodkov iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, so sledeči:

- Nerazumljivo je, da so zavezanci obdavčeni za vsa zemljišča po stanju v zemljiškem katastru, čeprav mnoga zemljišča sploh ne zadoščajo pogojem za uveljavljanje subvencij oziroma zavezanci zanje teh plačil niso uveljavljali in torej tudi ne prejeli.
- Ob sprejetju Zakona o dohodnini je bil tak način obdavčevanja plačil za ukrepe kmetijske politike sprejet kot začasna rešitev, zato je 154. člen zapisan za »prehodno obdobje«. Obljuba o hkratni spremembi Zakona o dohodnini in sprejetju novega Zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka (ZUKD) se ni uresničila. Čeprav je predlog novega ZUKD, pri katerem so sodelovali tudi predstavniki KGZS, že pripravljen, minister za finance o njem še ni podal mnenja in ga še ni poslal v javno obravnavo.
- Ob izjemno neugodnem dohodkovnem položaju kmetijstva v letu 2009 (cene kmetijskih pridelkov so v primerjavi z letom 2008 padle za 14,6 odstotka, faktorski dohodek pa kar za 16,5 odstotka), ko so dejansko doseženi dohodki pri večini katastrskih kultur in katastrskih razredov negativni, medtem ko že vrsto let višina katastrskega dohodka ni ažurirana, davčna osnova s pripisanimi povprečnimi zneski subvencij močno presega dejansko dosežene dohodke na hektar kmetijskih zemljišč.
- KGZS ne more pristajati na dejstvo, da o povprečnih zneskih subvencij za leto, za katero se dohodnina odmerja, pred objavo v Uradnem listu sploh ni obveščena in ne more vplivati na višino izračuna. Ob tem je potrebno poudariti, da niti z Zakonom o dohodnini niti z ustreznim podzakonskim aktom ni predpisana podrobna metodologija izračuna in je tako prepuščena vsakokratni presoji zakonodajalca. Tako velika nihanja v zneskih med posameznimi leti in nesorazmerja med zneski za posamezne katastrske kulture za KGZS niso sprejemljiva.
- KGZS poziva Vlado RS in Ministrstvo za finance, da pristopi k sistemskemu reševanju problematike obdavčevanja osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, da sprejme zakone, ki to področje urejajo, ter da ob tem plačil za ukrepe kmetijske politike ne obravnava kot dohodkovna plačila, pač pa jim prizna funkcijo izravnalnih plačil za nadomestilo dohodka ob padcu cen kmetijskih pridelkov ob naraščajočih stroških kmetijske pridelave.

lo zakona o dohodnini (ZDoh-2E, Uradni list št. 10/2010) izvzeta iz obdavčitve, povprečni zneski na hektar njive znašajo 184,04 evra (3,6-kratnik lansko-

letnega zneska), na hektar travnika pa 185,03 evra (1,7-kratnik lanskoletnega zneska, ki je tako celo bistveno višji od regionalnega plačila za travinje). Povprečni

znesek subvencij se pripíše vsem zavezancem, pri katerih je kdorkoli od članov gospodinjstva v letu 2009 uveljavljal obdavčljiva plačila za ukrepe kmetijske poli-

tike, in sicer za vsa zemljišča po stanju v zemljiškem katastru, ne glede na to, da mnoga med njimi ne zadoščajo pogojem za uveljavljanje subvencij oziroma zavezanci zanje teh plačil niso uveljavljali in tudi ne prejeli.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je ogorčena nad tako visokimi davčnimi obremenitvami kmetov za leto 2009. Posledica neupravičeno visoke pripisane davčne osnove iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ni zgolj višja dohodnina, pač pa davčna osnova vpliva tudi na upravičenost do socialnih transferjev, ki so za kmečke družine izjemno pomembni. V primeru davčne osnove nad 7.500 evrov mora zavezanec obvezno vstopiti v sistem davka na dodano vrednost.

KGZS je skupaj s Sindikatом kmetov Slovenije, Zvezo kmetič Slovenije in Zvezo slovenske podeželske mladine pozvala Vlado

RS, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Državnega zbora ter Komisijo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Državnega sveta, naj za leto 2009 povprečnih zneskov subvencij ne vključijo v davčno osnovo iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ter naj čim prej pristopijo k sistemskemu reševanju problematike obdavčevanja kmetijske dejavnosti.

KGZS je za zavezance pripravila vzorec pritožbe na odločbo o odmeri obveznosti iz kmetijstva za leto 2009, ki je bil objavljen na spletni strani KGZS in je bil na voljo na vseh kmetijsko-gozdarskih zavodih.

KAJ JE GLEDE DAVČNIH OBVEZNOSTI ŠE DOBRO VEDETI?

Zavezance, ki so vložili pritožbe na odmero obveznosti iz kmetij-

stva, ponovno opozarjamo na določbe 87. člena Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2), ki določa, da pritožba ne zadrži izvršitve odločbe. Prvi obrok akontacije dohodnine za leto 2010 in poračun za 2009, ki imata rok plačila 31. maja 2010, je potrebno poravnati. V primeru ugodno rešene pritožbe Davčni urad preplačilo povrne.

V odločbi o odmeri obveznosti iz kmetijstva še niso upoštevane olajšave. Zavezancem, ki so v predpisanem roku (5. februar 2010) oddali vlogo za uveljavljanje investicijske olajšave, le-ta torej pri odmeri akontacije dohodnine še ni upoštevana, pač pa bo v samem informativnem izračunu. Zavezanci, ki vloge za uveljavljanje investicijske olajšave še niso oddali, bodo to lahko storili z ugovorom na informativni izračun.

Zavezanec, ki informativnega izračuna do 15. junija 2010 ne bo prejel, je sam dolžan vložiti napoved za odmero dohodni-

ne v primeru, da je imel v letu 2009 obdavčljive dohodke višje od 3.051,35 evra oziroma je poleg pokojnine, od katere ni bila odtegnjena ali plačana akontacija dohodnine in davčni zavezanec pri akontaciji dohodnine ni uveljavljal posebne olajšave za vzdrževane družinske člane, dosegel dohodke, ki presegajo 80 evrov. Rok za vložitev napovedi je letos 2. avgust.

Zavezanci, ki jim je obračunana akontacija dohodnine, pa ne bodo prejeli informativnega izračuna, ker imajo davčno osnovo nižjo od 3.051,35 evra, naj med 15. junijem in 2. avgustom nujno vložijo napoved za odmero dohodnine, da jim bo akontacija vrnjena, sicer bo zanje za vselej izgubljena.

» MAG. NEVA PAJNTAR

Junij - čas za oddajo zahtevkov

Vnos zahtevkov za posebno premijo za bika in vole ter za dodatno plačilo za ekstenzivno rejo ženskih govedi za prvo obdobje se bo pričel 1. junija in bo trajal do 30. junija 2010.

POSEBNE PREMIJE ZA BIKE IN VOLE

V tem obdobju se vlagajo zahtevki za posebno premijo za bika in vole (v nadaljevanju BVP), ki so bili v obdobju od 1. januarja do 31. maja 2010 zaklani v Sloveniji ali izvoženi v tretjo državo (v države izven Evropske unije).

Za živali, ki gredo v odpremo oz. izvoz v drugo državo članico evropske unije (EU), je potrebno zahtevek za posebno premijo oddati, preden žival zapusti območje Republike Slovenije (RS).

Zahtevek je v primeru odpreme oz. izvoza v drugo državo članico EU potrebno skupaj z originalnim potnim listom poslati na ročno izpolnjenem obrazcu.

Premija za vsakega upravičenega bika oz. vola se podeli enkrat letno oz. pri volih se lahko dodelita dve premiji. Višina posebne premije za bika za leto 2010 znaša 136,5 evra, za vole pa 97,5 evra.

Do posebne premije so upravičene živali, ki izpolnjujejo vse predpisane pogoje:

1. Teža oz. starost živali:

- **Posebno premijo za bika se dodeli za zaklanega bika**, pri katerem hladna klavna masa trupa znaša najmanj 185 kg (oz. 188,8 kg topla klavna masa) ali **živa masa zaklanega bika znaša vsaj 340 kg**. Premijo za bika se lahko uveljavlja tudi, če je bil bik izvožen v tretjo državo ali odpremljen v drugo državo člani-

co EU, pri tem pa mora biti odpremljena žival na dan vložitve zahtevka ali izvožena žival na dan izvoza stara najmanj 9 mesecev.

- **Posebno premijo za vola se dodeli za vole**, ki so ob zakolu ali izvozu ali v primeru odpreme (na dan vložitve zahtevka) **stari najmanj 9 mesecev in manj kot 22 mesecev**. Premija se dodeli tudi za vole, ki so bili v Slovenijo uvoženi iz druge države članice EU. Ob odpremi iz druge države članice EU morajo biti te živali stare najmanj 19 mesecev, upravi-

čenci v RS pa jih morajo rediti še najmanj 2 meseca. Upravičencem, ki redijo vole najmanj 4 zaporedne mesece in so bili voli ob zakolu ali izvozu ali v primeru odpreme (na dan vložitve zahtevka) stari najmanj 22 mesecev, se lahko dodeli dvojna premija.

2. Obdobje obvezne reje in premiki živali:

Biki in voli, za katere se vložijo zahtevek, morajo biti na kmetijskem gospodarstvu (razen v primeru paše na planini/skupnem pašniku) vsaj 2 meseca pred zakolom/izvozom/odpremo (oz. 4 mesece pri volih za dvojno premijo). Vsi premiki živali v obdobju obvezne reje morajo biti sporočeni v roku 7 dni, vsi premiki in priglasitve in registracija v obdobju pred obvezno rejo pa morajo biti sporočeni do vključno prvega dne obdobja obvezne reje.

ZAHTEVKI ZA DODATNO PLAČILO ZA EKSTENZIVNO REJO ŽENSKIH GOVEDI (V NADALJEVANJU ERG)

Zahtevki se vlagajo za krave, ki so telile v obdobju od 11. decembra 2009 do 31. marca 2010. Premija za ERG se za upravičene živali dodeli enkrat na leto.

Dokončna višina dodatnega plačila za ERG se izračuna glede na število upravičenih ženskih govedov in ob upoštevanju najvišjega dovoljenega zneska ovojnice.

Do dodatnega plačila za ERG so upravičene živali, ki izpolnjujejo vse predpisane pogoje:

1. Obdobje obvezne reje in premiki živali

- Upravičene so živali, ki imajo sporočene vse podat-

ke, premike v centralni register govedi do vključno prvega dne obdobja obvezne reje (datum telitve), v obdobju obvezne reje pa morajo biti vsi premiki, spremembe sporočene v roku 7 dni. Teleta morajo biti registrirana (označena) najkasneje v 20 dneh po telitvi.

- Krave, za katere se vloga zahtevka, morajo izpolnjevati pogoj obdobja obvezne reje, kar pomeni, da mora krava skupaj s teletom ostati na istem kmetijskem gospodarstvu vsaj 2 meseca po telitvi (razen v primeru višje sile in izjemnih okoliščin).

- V primeru paše na planini/skupnem pašniku je dovoljen premik krave skupaj s teletom na kmetijsko gospodarstvo planina/skupni pašnik, vendar je potrebno javiti premik živali (krave in teleta) skupaj (imeti morata sporočen isti datum prihoda/odhoda).

- V primeru mrtvorojenega teleta (skoteno tele po najmanj 6 mesecih brejosti) ali v primeru, ko tele pogine v 2 mesecih po telitvi, se šteje, da je pogoj obdobja obvezne reje izpolnjen, vendar se mora podatek o mrtvorojenem teletu ali poginu teleta v obdobju do 2 mesecev po telitvi v roku 7 dni po dogodku javiti v centralni register govedi. V tem primeru se premija tudi izplača. Truplo mrtvorojenega teleta mora biti odstranjeno v skladu s predpisi, ki urejajo odstranjevanje stranskih živalskih proizvodov, ki niso namenjeni prehrani ljudi.

2. Obremenitev na kmetijskem gospodarstvu (novost v letu 2010):

- Obremenitev na kmetijskem gospodarstvu ne sme presega 1,8 GVŽ/ha (v izračun GVŽ se upošteva samo govedo, staro 6 in več mesecev) vseh kmetijskih zemljišč v uporabi, od katerih mora biti vsaj 30 % površin z rabo 1300 - trajni travnik, 1321 -

Do zahtevka za BVP in ERG so upravičeni nosilci kmetijskih gospodarstev, ki izpolnjujejo tudi naslednje pogoje:

- so pravočasno vložili zahtevek,
- oddali zbirno vlogo za leto 2010,
- pravočasno predložili vsa zahtevana dokazila (dokazila so potrebna v primeru odpreme, izvoza živali ter zakola živali, kadar je zaklana žival odpremljena iz druge države članice EU v Slovenijo),
- vse živali morajo biti tudi ustrezno in pravočasno označene in registrirane in
- vse živali vpisane v register govedi na gospodarstvu (rumena knjiga ali elektronski register govedi) in imeti morajo podpisane poptne liste.

barjanski travnik, 1222 - ekstenzivni sadovnjak ali 1800 - kmetijsko zemljišče poraslo z gozdnim drevjem. Upoštevajo se tudi površine v skupni rabi (planine/skupni pašnik).

3. Pasma in upravičenost do zahtevka v primeru mlečne kvote:

- Do dodatnega plačila so upravičene krave, ki so mesne pasme oz. križane z mesno pasmo (križanke morajo imeti najmanj 50 % dovoljene pasme) ter so iz črede, namenjene za vzrejo telet za prirejo mesa. V primeru mešanih čred (kmetijsko gospodarstvo ima na dan 1. aprila 2010 dodeljeno mlečno kvoto) se bo na AKTRP naredila razmejitev črede na krave molznice in krave za vzrejo telet za prirejo mesa glede na višino

mlečne kvote, povprečno mlečnost kmetije (ali nacionalno povprečno mlečnost) in skupno število krav na kmetijskem gospodarstvu (povprečje skupnega števila krav na pet datumov).

Zahtevki se oddajajo v elektronski obliki, enako kot zbirna vloga (razen zahtevka za posebno premijo za bike in vole, v primeru odpreme v drugo državo članico EU).

Za pomoč pri vnosu zahtevkov, dodatne informacije in pojasnila se upravičenci lahko obrnejo na izpostavo kmetijske svetovalne službe pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije.

» MARINKA KOROŠEC

Dokončna višina dodatnega plačila za ekstenzivno rejo ženskih govedov se izračuna glede na število upravičenih govedov in ob upoštevanju najvišjega dovoljenega zneska ovojnice.

Neželeni na zavarovalnicah

Mnogi kmetje so ostali brez osnovne pravice do sofinanciranja kmetijskih zavarovanj. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije že vrsto let opozarja na potrebo po vzpostavitvi stabilnejšega sistema reševanja tveganj v kmetijstvu.

V Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) smo ogorčeni nad nevdržnim stanjem na področju kmetijskih zavarovanj. Ob zaostrenih zavarovalnih pogojih (dvig premijskih stopenj pri zavarovanju kmetijske proizvodnje, uvedba odbitnih franšiz, navzgor omejena zavarovalna vsota ...) raste tudi število kmetov, ki so ostali brez možnosti zavarovanja kmetijske proizvodnje, čeprav izpolnjujejo vse zahtevane pogoje.

Po trenutnih ocenah naj bi bilo takšnih kmetov v letošnjem letu približno dva tisoč. Po Uredbi o sofinanciranju zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje in ribištva za leto 2010 (v nadaljevanju: uredba), so do sofinanciranja zavarovalne premije za zavarovanje kmetijske proizvodnje upravičena vsa kmetijska gospodarstva kot fizične ali pravne osebe, ki se ukvarjajo s primarno proizvodnjo kmetijskih proizvodov.

Vinogradnik iz okolice Maribora nas je poklical in ogorčen povedal: *»Ko sem letos želel podaljšati zavarovanje na eni največjih slovenskih zavarovalnic, sta mi najprej zavarovalni zastopnik, nato pa še odgovorni na oddelku kmetijskih zavarovanj sporočila, da zaradi novo postavljenih kriterijev zavarovalnice glede zavarovanja proti toči le-teh ne izpolnjujemo in zato zavarovalnica z nami ne bo več sklenila zavarovanja za trajne nasade.*

Eden od nenapisanih kriterijev zavarovalnice naj bi bil, da višina izplačanih zavarovalnin dosega do 80 % vplačanih zavarovalnih premij. Nam izplačane premije naj bi presegle ta kriterij, zato zavarovalnica noče več skleniti ustreznega zavarovanja. Na drugi zavarovalnici pa so nam dejali, da je pogoj za sklenitev zavarovanja proti toči tudi prenos premoženjskega zavarovanja, pri čemer prične teči zavarovanje proti toči šele prihodnje leto.«

S podobnimi težavami se na Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije obrača vedno več kmetov, ki svoje kmetijske proizvodnje ne morejo zavarovati in so s strani zavarovalnic zavrjeni kot »neželena stranka« ali pa jim zavarovanje kmetijskih posevkov in plodov pogojujejo s sklenitvijo premoženjskih zavarovanj pri isti zavarovalnici. Sicer se zavedamo, da zavarovalnice zlasti v zadnjih letih beležijo izgube zaradi številnih naravnih nesreč, hkrati pa že več let opozarjamo na potrebo po vzpostavitvi stabilnejšega sistema reševanja tveganj v kmetijstvu ter nenazadnje vključitev dodatnih zanimivejših zavarovalnih proizvodov.

Kmetom je torej kršena temeljna pravica do sofinanciranja kmetijskih zavarovanj, saj se sofinanciranje namenja le tistim kmetom, ki ustrezajo nenapisanim merilom posameznih zavarovalnic. Zato na KGZS upravičeno dvomimo o pravni veljavnosti izvajanja uredbe, saj temelji na

Škoda v vinogradu po neurju s točo (Štajerska, avgust 2009)

pravilih dodeljevanja državnih pomoči, ki med drugim skrbi za preprečevanje izkrivljanja konkurence na trgu, do katere bi prišlo zaradi državne pomoči.

Na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) sicer odgovarjajo, da bodo težave kmetov, ki jih bodo zavarovalnice zavrnilo, reševali individualno. Na KGZS takemu zagotovitlu ne verjamemo, saj za to ni zakonskih podlag ne v Republiki Sloveniji ne v Evropski uniji. **Ob tem pa ne gre spregledati dejstva, da Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 102-5074/2007) v 4. odstavku 3. člena izključuje pridobitev pomoči iz naslova tega zakona, v kolikor je bila omogočena pridobitev državne pomoči v obliki sofinanciranja zavarovalne premije, škode pa ni potrebno oceniti.**

Zato pozivamo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da v najkrajšem možnem času preveri pravno veljavnost

aktualnega izvajanja uredbe in izvede ustrezne spremembe. Prav tako pozivamo MKGP, da čim prej skliče sestanek s predsedniki uprav vseh štirih slovenskih zavarovalnic, ki izvajajo kmetijska zavarovanja, ter Ministrstvom za finance (MF), na katerem naj se poišče rešitev za vse kmete, ki so letos izpadli iz sistema kmetijskih zavarovanj.

Obe ministrstvi (MF in MKGP) ter Vlado RS pozivamo, da ustanovijo delovno skupino, v kateri bodo vključeni tudi predstavniki KGZS. Delovna skupina bi morala čim prej pripraviti predlog dolgoročno sistemsko vzdržne ureditve kmetijskih zavarovanj v obliki vzajemne zavarovalnice ali t.i. »sozavarovalnega poola« kakor tudi vse potrebne podlage (letni načrti, predvidena finančna sredstva, novi zavarovalniški proizvodi ...) za ustrezno sistemsko rešitev.

»IVANA BRATOŽ

»ANTON JAGODIČ

Preprečevanje in sanacija mastitisa

V okviru projekta MLEKO, ki se je izvajal na območju LAS-a Bogastvo podeželja ob Dravi in v Slovenskih goricah, je bilo opravljenih približno 450 analiz zmrziščne točke. Namen projekta je bil izvajati izobraževanja na mlečnih kmetijah ob uporabi rezultatov laboratorijskih analiz mleka.

V živinoreji bi težko našli bolezen, na kateri bi bilo v zadnjih desetletjih opravljenih več raziskav in vanjo vložena več truda ter sredstev za njeno zdravljenje in preprečevanje, kot je mastitis pri kravah molznicah. Navkljub vsem naporom pa tako v Sloveniji kot tudi v drugih državah, kjer se ukvarjajo z intenzivno proizvodnjo mleka, opažamo, da je pogostost vimenskih okužb še vedno (pre)velika, mastitis pa povzroča velike izgube rejcem in mlekarski industriji.

Z mastitisom povezane težave pa nikakor niso samo finančne narave. Mastitis je namreč kužna bolezen, ki se v čredi prenaša z živali na žival. Mikrobi, najpogostejši povzročitelji vimenskih vnetij, so lahko nevarni tudi zdravju ljudi. Z znanjem, s katerim trenutno razpolagamo, mastitisa pri kravah sicer ni mogoče izkoreniniti, lahko pa občutno zmanjšamo škodo, ki jo ta bolezen povzroča. V bližnji prihodnosti tudi ne moremo pričakovati razvoja novih zdravil in cepiv, ki bi bili uspešni zoper vse mikrobo, ki lahko povzročijo vnetje mlečne žleze.

Zato je toliko bolj pomembno, da spoznamo osnovne značilnosti nastanka in razvoja bolezni, saj lahko le tako razumemo smisel in vrednost ukrepov, ki so potrebni za preprečevanje in zdravljenje mastitisa. Ko se soočimo s povečanim številom somatskih celic v mleku na določeni kmetiji, tako rejci kot tudi

veterinarji praviloma najprej pomislimo na zdravljenje ali izločitev okuženih krav. Vendar pa vsi, ki se ukvarjamo s sanacijo problematičnih čred, iz lastnih izkušenj vemo, da so uspehi (izraženi v zmanjšanju ŠSC) v primeru, ko se omejimo samo na zdravljenje, običajno slabi. Pri strokovno izpeljani sanaciji naj bi bilo zato zdravljenje ali celo izločitev krav s subkliničnim mastitisom (in povečanim ŠSC) zadnji in ne prvi korak.

Ko se po posvetu z veterinarjem odločimo za zdravljenje, se moramo zavedati, da je tak ukrep smiseln in finančno opravičljiv le v primeru, ko se predhodno ugotovijo in po možnosti tudi odpravijo vzroki, ki pogojujejo nastanek novih okužb.

Ukrepe za nadzor nad okužbami mlečne žleze v čredi delimo na preprečevanje novih in odpravljanje obstoječih okužb.

PREPREČEVANJE NOVIH OKUŽB

a) Vzdrževanje molznega stroja:

- redno vzdrževanje (servisiranje) molzne opreme, takojšen pregled molznega stroja v primeru, ko ugotovimo spremembe na seskih ali ko se poveča število mastitisov oziroma število somatskih celic v skupnem (hlevskem) vzorcu mleka.

b) Pravilna molža:

- nenehno je potrebno skr-

beti za čistočo; pomanjkljiva higiena v hlevu in posebno ob molži botruje novim okužbam,

- pred namestitvijo sesnih čaš morajo biti seski čisti in popolnoma suhi, za čiščenje in brisanje seskov ne uporabljamo iste krpe za vse krave,
- izogibamo se »slepi molži« (delovanju molznega stroja, ko ni več pretoka mleka).

c) Razkuževanje seskov po molži:

- razkužilo mora biti vedno sveže in v predpisani koncentraciji,
- seske je potrebno razkuževati po vsaki molži prek cellega leta.

ODPRAVLJANJE OBSTOJEČIH OKUŽB

a) Zdravljenje kliničnih in subkliničnih primerov mastitisa:

- uporaba učinkovitega antibiotika (antibiogram),
- primerno dolg čas zdravlje-

nja (praviloma vsaj tri dni),

- obvezno moramo upoštevati karenco zdravila (čas po končanem zdravljenju, ko mleko ni primerno za oddajo).

b) Zdravljenje ob presušitvi:

- Zdravljenja ob presušitvi nikakor ne smemo istovetiti z aplikacijo antibiotikov, ki so namenjeni zaščiti mlečne žleze med presušitvijo. Vsebnost antibiotikov v teh pripravkih je namreč odmerjena tako, da prepreči okužbo vimena v dobi presušitve, ni pa zadostna za odpravo že obstoječih okužb. Zato se moramo pri zdravljenju pred presušitvijo ravnati po istih načelih kot pri zdravljenju v laktaciji.

c) Zaščita mlečne žleze v obdobju presušitve.

Pojav mastitisa v čredi lahko torej omejimo samo s sistematičnim pristopom.

» DR. ANDREJ PENGOV
KGZS – Zavod Ptuj

Mastitis je kužna bolezen, ki se prenaša z živali na žival, učinkovito pa jo lahko omejimo samo s sistematičnim pristopom.

Zlat konj z zlatim srcem

V Slovenskem združenju rejcev konj pasme haflinger se letos iztečeta dve pomembni obdobji

Domovina haflingerja, ki so ga poimenovali tudi zlat konj z zlatim srcem, je področje tirolskih gor. Pasma, ki je ime dobila po vasi Hafling, ima rejsko središče v Ebbsu na Tirolskem, kjer bo letos od 2. do 6. junija potekala svetovna razstava čistokrvnih žrebcev, kobil in žrebic.

Za začetnika pasme velja leta 1874 rojeni žrebec 249 Folie, potomec arabskega žrebca in avtohtone tirolske kobile. Čeprav je z lastnostmi, kot so skromnost, vzdržljivost, varnost, poslušnost in delavoljnost, haflinger do druge svetovne vojne veljal za odličnega vojaškega konja, so začela mnoga naprednejša združenja zaradi njegovih izjemnih karakternih lastnosti usmerjati rejske cilje haflingerja v smeri modernega tipa. Svoje mesto naj bi našel kot jahalni in vprežni delovni konj v športu, rekreaciji in turizmu.

PRIZNANA REJSKA ORGANIZACIJA ZA PASMO HAFLINGER V SLOVENIJI

Ko so se v devetdesetih letih prejšnjega stoletja začela v Sloveniji ustanavljati društva in združenja rejcev konj, je bilo med drugimi leta 1998 ustanovljeno tudi Združenje rejcev hladnokrvnih konj in haflingerjev Slovenije. Novo vsebino je dala združenju šele zakonodaja Evropske unije. Ta je z Zakonom o živinoreji opredelila rejsko organizacijo kot osnovno obliko na pasemski osnovi združenih rejcev, ki preko rejskega programa usmerjajo selekcijo v smeri rejskih ciljev,

in tako so rejci leta 2005 ustanovili Slovensko združenje rejcev konj pasme haflinger. Sprejeli so pravila in rejski program združenja, za prvega predsednika in zastopnika združenja pa je bil s petletnim mandatom izvoljen mag. Stane Bergant. Istega leta je združenje vložilo na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano vlogo za priznanje rejske organizacije, ki na celotnem območju Republike Slovenije izvaja naloge iz sprejetega rejskega programa in vodi rodovniško knjigo za registrirane konje pasme haflinger. Ministrstvo je januarja 2006 izdalo združenju odločbo o priznanju rejske organizacije za pasmo haflinger v Sloveniji, ki velja za obdobje od januarja 2006 do konca letošnjega leta. Temeljna pogoja za priznanje sta bila prilagojenost pasme na podnebne pogoje in petdesetletni selekcijski nadzor. Haflinger je pasma, ki je nastala v alpskem področju srednjeevropskega prostora in je tudi izvorno prilago-

Plemenski žrebec Stil in priznani rejec Janko Cvelbar iz Gornjega Lenarta pri Brežicah

jena na podnebne razmere, ki vladajo v slovenskem prostoru, na področju Slovenije pa se omenja že več kot pol stoletja. Prva, ki sta omenjena v dokumentih tedanje Dravske banovine, sta dva državna haflinška žrebca iz leta 1934. Zakon o živinoreji iz leta 2002 haflingerja ni uvrstil med slovenske avtohtone ali tradicionalne pasme, vendar so člani združenja v letu 2006 uspeli za haflingerja pridobiti status

slovenske tradicionalne pasme. Slovensko združenje rejcev konj pasme haflinger je bilo v svetovno haflinško federacijo (World Haflinger Federation) sprejeto kot prvo haflinško združenje iz držav Vzhodne Evrope.

REJA V ČISTI KRVI

V slovenskem združenju vse skozi spoštujejo in sledijo reji v čisti krvi. Potrjuje se praksa, da je rejska organizacija pravi okvir za usmerjanje reje k rejskim ciljem. Skladno z zakonom rejec s podpisom pristopne izjave potrdi, da sprejema pravila združenja in sodeluje pri izvajanju rejskega programa. Opozoriti velja, da so v želji po doseganju hitrejšega rejskega napredka v smeri modernega tipa haflingerja nekatere evropske države ponovno začele križati haflingerja, vendar križanci zgubljajo pasemski tip. Nekateri rejci se želijo mešancev tudi na hitro znebiti in tako bi lahko bila tako Slovenija kot tudi Hrvaška za njih zani-

Dvovprega kobil Gabi in Labi na vajetih Leona Lemuta in Boštjana Grmeka

Haflinger velja za dobrega jahalnega in vprežnega konja v športu, rekreaciji in turizmu.

miv trg. To ne pomeni, da so vse živali kupljene v tujini mešanici, vseeno pa je potrebno pri nakupu paziti, da so v identifikacijskem dokumentu razvidni čistokrvni potomci najmanj šestih generacij.

V združenju se letos iztečeta dve pomembni obdobji: petletni mandat vodstvu združenja in petletno obdobje izvajanja rejskega programa. Kot je zapisal v zadnji številki Rejskih utrinkov predsednik združenja mag. Stane

Bergant, je trenutek pravi, da delovanje rejske organizacije v novem obdobju dobi nov zagon z novo, mlajšo in zagnano ekipo, ki bo s svežimi močmi in zamislivi nadaljevala začeto delo s ciljem, izboljšati kakovost slovenske haflinške populacije in dvigniti prepoznavnost in vrednost tega plemenitega konja.

»UROŠ BREGAR

Etično obnašanje in finančni trg

Na občnem zboru društva Ekosocialni forum Slovenije so prisotni razpravljali o pomenu etičnega obnašanja za urejen finančni trg.

V prostorih Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije je 24. marca 2010 pod vodstvom predsednika društva prof. dr. Jožeta Osterca potekal sedmi občni zbor društva Ekosocialni forum Slovenije (ESF.SI). Na njem je o pomenu etičnega obnašanja za urejen finančni trg spregovoril dr. France Arhar, predsednik uprave UniCredit Bank Slovenija d.d.

Društvo Ekosocialni forum Slovenije že od ustanovitve leta 2003 zagovarja razvoj tržno naravnane, vendar ekološko in socialno sprejemljivega kmetijstva in vsega gospodarstva. Tem in narodno pomembnim ciljem se na področju kmetijstva lahko najbolj približajo družinske kmetije, ki najlažje udeležijo kulturno kmetovanje. Takšno kmetovanje opravlja ob proizvodnih tudi številne narodno zelo pomembne neproizvo-

dne naloge. Postavljene cilje je mogoče uresničiti le z etičnim obnašanjem na vseh področjih, tudi na finančnem. V društvu so prepričani, da je neetično obnašanje finančnega sektorja pomembno prispevalo k današnji krizi, ki je hudo prizadela kmetijstvo in celotno gospodarstvo. Zato so na občni zbor društva povabili dr. Franceta Arharja, prvega guvernerja Banke Slovenije, ki je spregovoril o pomenu etičnega obnašanja v financah. Po predavanju in razpravi so člani društva oblikovali zaključke, da mora finančni sektor dejavno sodelovati pri izhodu iz krize. Finančniki morajo pri svojem delu upoštevati vitalne gospodarske interese Slovenije in sprejemati le etične odločitve, ker samo te lahko pripeljejo do zaupanja na finančnih trgih. Le-ti ne morejo delovati brez zaupanja, ki je osnova dobrega delovanja. Za izhod iz krize potrebujemo

prav to zaupanje, katerega pogoj je etično obnašanje na finančnem področju. Z etičnim obnašanjem lahko finančni sektor produktivno sodeluje v etični ekonomiji, ki je lahko uspešno zdravilo za sedanjo gospodarsko krizo. Rešitev iz krize ni v zaostrovanju in povečevanju števila predpisov, temveč v vzgoji za odgovorno obnašanje. Če je vse regulirano, ni odgovornosti.

ESF.SI zato poziva vlado in vsa ministrstva ter druge državne inštitucije, da sprejemajo odločitve, ki bodo temeljile na etiki, temelju občloveških vrednot. Prav tako si mora Vlada RS bolj prizadevati za uveljavljanje teh vrednot. Zlasti pomembno je, da se te

vrednote vključijo v vzgojni proces mladih. Žal so bile in so še vedno vrednote pri pomembnih gospodarskih in finančnih odločitvah pogosto prezrte. Le etično obnašanje je pravo za dolgoročni uspeh. V društvu ESF.SI podpirajo izjavo nobelovca Prigogena, da le etika lahko reši težave globaliziranega sveta.

»PROF. DR. JOŽE OSTERC
predsednik društva ESF.SI

KUPUJMO DOMAČE!

Ekološko čebelarjenje – zagotovilo najvišje kakovosti

V Sloveniji je v letu 2009 ekološko čebelarilo 42 čebelarjev s 1.912 čebeljimi družinami. Kaj morajo upoštevati ekološki čebelarji v svoji proizvodni praksi in na kakšen način lahko pridobijo status ekološkega čebelarja?

Za odgovor na zastavljeni vprašanji moramo najprej spoznati zahteve, ki jih morajo čebelarji vtakati v proizvodni proces, da lahko na koncu čebelje pridelke deklarirajo kot ekološke.

OSNOVNA NAČELA EKOLOŠKEGA ČEBELARSTVA

Kot pri drugih panogah ekološkega kmetijstva zakonodajni okvir ekološkega čebelarstva predstavljata Uredba sveta (ES) št. 834/2007 in Uredba komisije (ES) št.889/2008. V Pravilniku o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil, UR.LRS št. 128/2006, so zapisana določila, specifična za republiko Slovenijo. Za ekološko čebelarstvo je pomembno, kje se čebelje družine nahajajo. Ta območja so opredeljena v Pravilniku o določitvi območij v Republiki Sloveniji, ki so primerna za ekološko čebelarjenje in objavljena v UR.LRS št.52/2003.

V ekološkem čebelarstvu je zaželeno, da viri hrane v območju treh kilometrov okoli lokacije stojišča v glavnem izhajajo iz ekološko obdelanih površin ali samoraslega rastlinstva.

Potrebno je upoštevati oddaljenost od glavnih prometnic in strnjanih mestnih središč, ki naj bodo vsaj 1 kilometer stran. Od odlagališč, sežigališč odpadkov in industrijskih obmo-

čji pa naj bodo čebelje družine oddaljene najmanj 3 kilometre. Določilo je opredeljeno v Pravilniku o določitvi območij v Republiki Sloveniji, ki so primerna za ekološko čebelarjenje, ki mu je priložena tudi karta Slovenije z označenimi območji, primernimi za ekološko čebelarjenje. Pri prevažanju čebel na druga pasišča mora čebelar obvestiti kontrolno organizacijo o premikih svojih čebel v dogovorjenem roku.

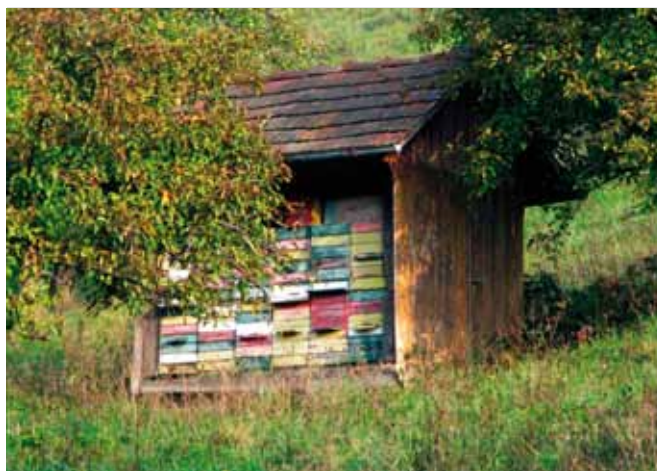
Za izdelavo panjev moramo uporabljati naravne materiale, ki ne predstavljajo tveganja za onesnaženje okolja ali onesnaženje čebeljih pridelkov. Pri zaščiti panjev in čebelnjaka lahko uporabljamo le ekološko neoporečne snovi. V panjih uporabljamo le naravne snovi, kot so propolis, vosek in rastlinska olja.

Dovoljena je mehanska obdelava, kot sta čiščenje s paro ali neposredno s plamenom.

Za zaščito okvirjev, panjev in satja, zlasti pred škodljivci, so dovoljeni ustrezni proizvodi, uvrščeni na seznam v Prilogi II Uredbe 889/08. Za namen čiščenja in razkuževanja zgradb, napeljav in pripomočkov pa se lahko uporabljajo proizvodi, uvrščeni v prilogo VII Uredbe 889/08.

GOSPODARJENJE S ČEBELJIMI DRUŽINAMI

Izbira pasme čebel za ekološko čebelarjenje temelji na pri-

Ekološko čebelarstvo je nadgradnja slovenske tradicije čebelarjenja.

lagojenosti danim razmeram. V Sloveniji se lahko za ekološko čebelarjenje uporablja le kranjska čebela ali kranjska sivka -*Apis mellifera carnica*, Pollmann 1879.

V ekološkem čebelarstvu lahko družine razmnožujemo le iz družin, ki so oskrbovane po načelih ekološkega čebelarstva. Maticam ni dovoljeno prerezovati kril. Če na trgu ni čebeljih družin iz ekoloških čebelarstev ali je potrebno dokupiti večje število družin (propad zaradi bolezni ali drugi vzroki večjih izgub čebeljih družin), je po odobritvi kontrolne organizacije možen dokup iz neekoloških čebelarstev. Letno se lahko za obnovo čebeljih matic in družin dokupi do 10 odstotkov čebeljih rojev in

matic iz neekoloških čebelarstev. Če so te čebele nameščene v panjske enote, sate ter satne osnove, ki so iz ekološkega čebelarstva, prehodno obdobje ni potrebno. Tudi čebelji vosek, ki ga uporabljamo, mora izhajati iz ekološkega čebelarjenja. Zagotoviti moramo obtok voska znotraj obrata. Pri predelavi voska na drugih obratih pa je potrebno zagotoviti kontrolo. Satne osnove izdelamo iz lastnega voska oziroma voska iz ekoloških obratov.

Čebelji družini moramo vedno pustiti zadostne količine medu in cvetnega prahu. V primerih, ko je ogroženo preživetje družin ali zaradi vremenskih razmer, za nadomestno krmljenje lahko uporabimo ekološko pridelan med,

ekološko pridelan sladkorni sirup ali ekološki sladkor. Nadomestno krmljenje se lahko izvaja od zadnjega točenja v sezoni pa do 15 dni pred začetkom naslednje sezone pridelovanja medu. Pri nadomestnem krmljenju je potrebno zapisati vrsto uporabljenega izdelka, datume, količine in panje, katerim je bil dodan.

Vsako točenje medu je potrebno vpisati v ustrezno dokumentacijo. Pri tem je potrebno evidentirati odvzem mediščnih satov, točenje medu in pobiranje drugih čebeljih pridelkov. V evidenci je potrebno navesti datum točenja in pobiranja, količino pridelka in vrsto pridelka.

PREPREČEVANJE RAZVOJA BOLEZNI IN ZDRAVLJENJE ČEBELJIH DRUŽIN

Za zdravje čebeljih družin poskrbimo predvsem s preventivnimi ukrepi. Nevarnost okužb z zajedavcem - varoo zmanjšamo z izrezovanjem trotovine. Ukrepanje je v ekološkem čebelarstvu dovoljen le v ta namen. Če čebelje družine kljub upoštevanju preventivnih ukrepov vseeno zbolijo ali se okužijo, jih moramo takoj zdraviti. V ekološkem čebelarstvu v skladu s točno določenimi načeli uporabljamo le dovoljene veterinarsko-medicinske izdelke. Pri zatiranju varoze čebel lahko uporabljamo mravljično, mlečno, očetno in oksalno kislino ter mentol, timol, evkaliptusovo olje ali kafro. Za zatiranje bolezni in okužbe, ki predstavlja tveganje, da bodo čebelje družine uničene, lahko uporabimo tudi sintetične medicinske izdelke, če njihovo uporabo predpiše veterinar.

Ob uporabi sintetičnih izdelkov moramo ekološke čebelje družine prestaviti v izo-

lirane čebelnjake. Ves vosek je potrebno zamenjati z voskom, ki je v skladu z uredbama in pravilnikom. Pred ponovno vključitvijo v ekološko čebelarjenje ozdravljene čebelje družine vključimo v enoletno obdobje preusmerjanja. Izjema so primeri, kjer so za zdravljenje uporabljeni izdelki, navedeni v prejšnjem odstavku.

Vsako uporabo veterinarsko-medicinskih izdelkov mora čebelar evidentirati in jo prijaviti organizaciji za kontrolo. Navesti je potrebno vrsto izdelka (vključno z navedbo aktivnih farmakoloških snovi), podrobno diagnozo, odmerke in način uporabe, trajanje zdravljenja in priporočeno karenceno.

VSTOP V EKOLOŠKO ČEBELARJENJE IN PRIDOBITEV STATUSA EKOLOŠKI

V primeru, da ste se odločili, da boste v prihodnje ekološko čebelarili, se morate prijaviti v sistem kontrole ekološkega kmetijstva. Kontrolno izvajajo tri pooblaščenice in akreditirane kontrolne organizacije v Sloveniji. Kontrolna organizacija nato vsako leto, vsaj enkrat, kontrolira vse ekološke kmetije oziroma čebelarstva. Zelo pomembno je, da si v fazi preusmeritve ali pa že pred vključitvijo poiščete katerega od ekoloških čebelarjev, ki vam bo lahko z lastnimi izkušnjami svetoval v najbolj ključnih trenutkih (zatiranje varoe, nakup ekoloških satnic, nadomestno hranjenje ...). Trud, vložen v ekološko čebelarjenje, bo nagrajen s kakovostnimi pridelki. Seveda ob doslednem in zelo natančnem delu, pri katerem vam lahko na eni strani pomaga izkušen čebelar,

Pri ekološkem čebelarjenju je še posebej pomembno spremljati stanje čebelje družine.

na drugi strani pa območni veterinar specialist za zdravstveno varstvo čebel.

Čebelje pridelke lahko označimo kot ekološke le, če je njihova pridelava oziroma predelava potekala v skladu z določili uredb oziroma pravilnikov ter je predhodno poteklo najmanj dvanajstmesečno obdobje preusmerjanja v ekološko čebelarstvo. Po obdobju preusmeritve in izpolnitvi vseh zapisanih določil lahko čebelarstvo čebelje pridelke deklarira z nazivom ekološki.

Tu pa se prične trženje, ki je v ekološki pridelavi posebno poglavje. Običajno se srečujemo s kupci, ki predstavljajo manjši del populacije. Ti so zelo osveščeni, tako na področju zdrave prehrane kot

tudi vpliva pridelave hrane na okolje, in posledično tudi bolj zahtevni. Zaenkrat je trženje ekoloških čebeljih pridelkov prepuščeno inovativnosti posameznikov, vendar se za v prihodnje kažejo določene usmeritve, ki bi lahko predstavljale zametke organizirane in obsežnejšega trženja.

» MITJA ZUPANČIČ
KGZS – Zavod Celje
» DR. JANKO RODE

Lastniki lahko vplivajo na višino poseka v svojem gozdu

Lastniki gozdov se morajo še bolj dejavno vključiti v izdelavo načrtov za gospodarjenje z gozdovi, in sicer skozi svete območnih enot Zavoda za gozdove Slovenije, v katerih so tudi predstavniki KGZS.

Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) pripravlja različne načrte za gospodarjenje z gozdovi in divjadjo. Sveti območnih enot ZGS, v katerih so tudi predstavniki KGZS, imajo pomembno vlogo pri izdelavi načrtov. Pozivamo vas, da se na lokalni ravni še bolj dejavno vključite s podajanjem pobud in predlogov pri pripravi načrtov za gospodarjenje z gozdovi in divjadjo. V nadaljevanju članka predstavljamo postopke priprave nekaterih načrtov ter pravice lastnikov gozdov in kmetijskih zemljišč v teh postopkih.

NAČRTE IZDELUJE ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE (ZGS)

Vsebina načrtov za gospodarjenje z gozdovi se razlikuje glede na raven načrtovanja, lastniki gozdov pa imajo glede na določila Zakona o gozdovih pravico sodelovati v postopku priprave in sprejemanja načrtov. Potrebe, predlogi in zahteve lastnikov naj bi se v največji možni meri upoštevali skladno z ekosistemskimi in zakonskimi omejitvami.

Glede na določila Zakona o divjadi in lovstvu ZGS izdeluje tudi načrte lovsko upravljavskih območij v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, **območnimi enotami Kmetijsko gozdarske zbor-**

nice Slovenije, lokalnimi skupnostmi in drugimi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem.

IZDELAVA GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTOV GG ENOT

V letu pred začetkom ureditvenega obdobja morajo biti zbrani vsi podatki in pridobljena vsa gradiva, potrebna za izdelavo osnutka gozdnogospodarskega načrta, zlasti naravovarstvene smernice, kulturnovarstvene smernice in okoljska izhodišča.

V tem letu ZGS na krajevno običajen način in na spletnih straneh ZGS (<http://www.zgs.gov.si>) obvesti lastnike gozdov in zainteresirano javnost o možnosti dajanja pobud. Rok za zbiranje pobud traja od 1. marca do 31. maja.

V istem letu se pošlje na ministrstvo, pristojno za okolje, ter v vednost na ministrstvo, pristojno za gozdarstvo, obvestilo o nameri izdelave načrta v skladu s predpisi o varstvu okolja in ohranjanju narave.

Osnutek gozdnogospodarskega načrta določi strokovni svet območne enote ZGS in ga do 30. aprila v prvem letu veljavnosti z vlogo za odreditev javne razgrnitve pošlje na ministrstvo, pristojno za gozdarstvo. Vlogi mora biti priložen osnutek gozdnogospodarskega načr-

ta, zapisnik strokovnega sveta območne enote ZGS o določitvi osnutka, zapisnik o posredovanih pobudah lastnikov gozdov in zainteresirane javnosti s pojasnilom, kako so se pobude upoštevale pri pripravi osnutka, ter kopija odločbe ministrstva, pristojnega za okolje, o potrebi po izvedbi celovite presoje vplivov na okolje. V vlogi se navedeta tudi primeren čas in kraj javne razgrnitve ter javne obravnave.

Sklep o javni razgrnitvi se objavi na spletnih straneh ministrstva, pristojnega za gozdarstvo. O času in kraju ter trajanju javne razgrnitve ter javne obravnave ZGS lastnike gozdov, pristojno območno enoto Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in zainteresirano javnost obvesti s pisnimi vabili, obvestili na oglasnih deskah občin in na druge krajevno običajne načine.

Svet območne enote ZGS, v katerem so tudi predstavniki KGZS, zavzame stališče do pripomb in predlogov, podanih na javni razgrnitvi in javni obravnavi. Stališče sveta območne enote ZGS se mora upoštevati pri izdelavi predloga načrta.

Nemudoma, najpozneje pa v sedmih dneh po določitvi predloga gozdnogospodarskega načrta GGE, se vloga za pridobitev

mnenja skupaj s predlogom načrta v elektronski obliki posreduje občinam ter pristojni območni enoti Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave. Za dan določitve predloga se šteje dan seje sveta območne enote ZGS ali dan, ko se izteče rok izpolnitve pogojev, postavljenih na tej seji.

Vloga za sprejem gozdnogospodarskega načrta se mora posredovati ministrstvu, pristojnemu za gozdarstvo, najpozneje do 1. oktobra prvega leta v ureditvenem obdobju. Vlogi morajo biti priloženi najmanj predlog načrta, mnenje Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, mnenja občin, na območju katerih leži GGE, in zapisnik seje sveta območne enote, na kateri je bil določen predlog načrta.

SODELOVANJE LASTNIKOV GOZDOV PRI PRIPRAVI GOZDNOGOJITVENIH NAČRTOV

Ob pripravi oz. obnovi gozdnogojitvenega načrta ZGS najprej izdelava osnutek gozdnogojitvenega načrta, ki vsebuje najmanj karto z vrisanimi negovalnimi enotami, območji, kjer posamična izbira dreves za posek ni obvezna, in parcelnimi mejami, **predlog ukrepov (možni posek in gojitvena ter varstvena dela) po posameznih negovalnih enotah** ter način in pogoje spravlja lesa.

Šteje se, da je lastnik sodeloval pri pripravi gozdnogojitvenega načrta, če se je udeležil njegove predstavitve ali podal nanj pisne pripombe v roku 14 dni od njegove predstavitve. Če se lastnik ne odzove povabilu na sodelovanje pri izdelavi gozdnogojitvenega načrta, se šteje, da se z njim strinja. O morebitnih sporih med lastniki gozda in ZGS glede gozdnogojitvenih načrtov odloča ministrstvo, pristojno za gozdarstvo.

ZGS pisno povabi lastnike gozdov na predstavitev osnutka iz prejšnjega odstavka (informacije lahko najdete tudi na spletni strani ZGS www.zgs.si) To predstavitev sestavlja terenski ogled z razpravo ter razgrnitev osnutka v prostorih pristojne krajevne enote ZGS.

Lastniki gozdov lahko na osnutek gozdnogojitvenega načrta podajo svoje pripombe ustno na zapisnik ob terenskem ogledu ali ob razgrnitvi osnutka ter pisno na naslov pristojne krajevne enote ZGS. Njihove predloge, potrebe in zahteve mora ZGS pri izdelavi gozdnogojitvenega načrta upoštevati, v kolikor niso v nasprotju z gozdnogospodarskim načrtom GGE.

NAČRTOVANJE UPRAVLJANJA Z DIVJADJO

Za načrtovanje upravljanja z divjadjo se izdelujejo dolgoročni in letni načrti lovsko upravljavskega območja (LUO). Dolgoročni načrti LUO (imamo jih 15) so bili sprejeti v letu 2007, zato v nadaljevanju podajamo informacije o postopkih priprave letnih načrtov.

LETNI NAČRT LOVSKO UPRAVLJAVSKEGA OBMOČJA

Osnutek letnega načrta LUO določi strokovni svet območne enote ZGS. Osnutek letnega načrta mora ZGS objaviti na svoji spletni strani sedem dni pred javno predstavitvijo. ZGS po izdelavi osnutka predstavi temeljne vsebine letnega načrta LUO na javni predstavitvi predstavnikom izvršilnega organu OZUL v LUO, območne enote Zavoda RS za varstvo narave, **območne enote Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije**, lokalne skupnosti in drugim, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem.

Javna predstavitev mora biti izvedena najkasneje do 1. aprila tekočega leta. O poteku javne predstavitve osnutka letnega načrta LUO se vodi zapisnik.

Na podlagi presoje zbranih pripomb, razvidnih iz zapisnika poteka javne predstavitve, strokovna služba ZGS izdela predlog letnega načrta LUO. ZGS mora

Predstavitve načrta za namene izvajanja strojne sečnje (Foto: Egon Rebec)

vsaki organizaciji, ki je posredovala svoje mnenje, pisno utemeljiti vzroke, zaradi katerih predlogi oziroma mnenja k letnemu načrtu niso bili upoštevani. Predlog sprejme svet območne enote ZGS na območju, ki je pristojno za določitev predloga načrta, najkasneje do 5. aprila tekočega leta. Pred sprejetjem predloga lahko svet območne enote ZGS zahteva dodatna pojasnila za določene vsebine načrta LUO, ki jih je pripravila strokovna služba ZGS.

ZGS mora ministru, pristojnemu za divjad in lovstvo, predložiti v sprejem predlog letnega načrta LUO najkasneje do 10. aprila tekočega leta.

Minister, pristojen za divjad in lovstvo, sprejme letni načrt LUO najkasneje v 15 dneh od predložitve načrta v sprejem. Pred sprejetjem letnega načrta lahko

minister, pristojen za divjad in lovstvo, od ZGS zahteva dodatna pojasnila za določene vsebine načrta LUO oziroma preveri določene vsebine letnega načrta LUO pri drugih strokovnjakih za področje divjadi in lovstva. Nosilec izdelave letnega načrta LUO je pristojna območna enota ZGS, ki teritorialno pokriva pretežni del LUO. Svet območne enote ZGS, ki je pristojen za določitev predloga letnega načrta LUO, je tisti, ki teritorialno pokriva pretežni del LUO.

»MAG. IGOR KOTNIK

NAKUP DOMAČIH IZDELKOV OHRANJA SLOVENSKO PROIZVODNJO! KUPUJMO DOMAČE!

Ogrožena socialna varnost kmetov

Odbor za socialno varnost, kmečko družino, kmetice in podeželsko mladino pri Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije je na tretji redni seji obravnaval Predlog zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Člani odbora so, zavedajoč se nujnosti modernizacije pokojninskega sistema, predlogu nasprotovali iz vsebinskih in postopkovnih razlogov.

Člani odbora so poudarili, da je nesprejemljivo in nerazumljivo dejstvo, da Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije ni bila vključena v postopke priprave Predloga zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (v nadaljevanju ZPIZ-2). Člani odbora so obenem izrazili svoje nezadovoljstvo, da kmetje nimajo svojega predstavnika v Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, kakor tudi ne v Ekonomsko socialnem svetu. Socialna varnost mora zagotavljati takšno samostojnost posameznika, ki mu omogoča dostojno preživetje. Tega pa predlog ZPIZ-2 po mnenju članov ne zagotavlja. Zato je odbor za socialno varnost, kmečko družino, kmetice in podeželsko mladino pri KGZS na Predlog zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ

- 2) sprejel naslednje sklepe.
- Odbor podpira modernizacijo obstoječega pokojninskega sistema v Sloveniji zaradi zagotavljanja dolgoročne finančne vzdržnosti sistema. Kljub temu pa ne more podpreti vsebinskih določb Predloga zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ – 2), saj je predlog popolnoma razvrednotil status kmeta oz. zanika njegovo večnamensko vlogo v najširšem pomenu. V neenakopraven položaj je postavljen tudi v okviru pravic iz poklicne pokojnine in drugih socialnovarstvenih ter zaposlitvenih bonitet. Nesprejemljive so tudi določbe o dvigu meje starosti zavarovanca za pridobitev starostne pokojnine, povečanju let zavarovalne osnove za izračun pokojninske osnove in zniževanju pokojnin.
- Odbor predlaga, da vodstvo KGZS v čim krajšem času iz-

vede predstavitev Predloga zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ – 2) in Predloga zakona o socialnovarstvenih prejemkih za območne enote KGZS, upravni odbor KGZS ter predstavnike kmetijsko-gozdarskih zavodov.

- Odbor poziva vodstvo KGZS, da zagotovi strokovno podporo delu na področju pokojninske, invalidske, zdravstvene in socialne problematike na zborničnem uradu.

» ANDREJA KRT STOPAR

Poziv Vladi RS

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je obravnavala Predlog zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ – 2) na odboru za socialno varnost, kmečko družino, kmetice in podeželsko mladino, na sestanku predsednikov območnih enot KGZS in predsednikov svetov KGZS ter upravnem odboru KGZS. O sklepih in zahtevah je vodstvo KGZS 14. maja Vladi RS seznanilo ter jo pozvalo, da državni organi v prihodnje umestijo KGZS v krog socialnih partnerjev na vseh področjih, ki zadevajo primarno pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov in proizvodov, kot tudi ekonomsko socialnega položaja članov KGZS. KGZS tudi zahteva, da zavarovanci iz kmetijske dejavnosti v postopku modernizacije pokojninskega sistema ohranijo vsaj tiste ugodnosti, ki jih imajo po obstoječem sistemu. O razlogih za nasprotovanje omenjenemu predlogu zakona je KGZS obvestila tudi Državni zbor RS.

NAPOVEDNIK IZOBRAŽEVANJ

Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana

Dodatne informacije dobite na telefonu: 01 51 30 718.

Datum	Naslov	Vrsta	Lokacija	Ura	Število ur izobraževanja	Predavatelj(i)
9. 6. 2010	Dan pšenice Jable 2010: - ogled sortnih poskusov, - pogoji pridelovanja žit v letu 2010, - poletna obdelava tal na težkih in lahkih tleh.	SKOP/KOP – predavanje in ogled na terenu	Center za razvoj podeželja Jable, Loka pri Mengšu, Grajska 1	9.00-13.00	4	Zastopniki sort v poskusu (Z) Tone Šmidovnik (Z) Marjan Dolensek (N)
13. 6. 2010	Demo košnja	SKOP/KOP – prikaz	Kmetija Zadrgal, Glavarjeva cesta 50, Komenda	10.00-14.00	4	Marjan Dolensek (N)

Zaščitena kmetija

»Kmetija je zaščitena ..., kaj pa sedaj? Ali se lahko deli? Kako poteka prodaja zaščitene kmetije? Kaj lahko dediči zahtevajo, če sploh kaj?«

Z zgornjimi vprašanji in najbrž še drugimi dilemami se ukvarjajo lastniki zaščitene kmetij. V tokratnem članku bomo predstavili nekaj osnovnih dejstev glede dedovanja zaščitene kmetije, ki jih mora poznati vsak lastnik zaščitene kmetije.

S pomočjo inštituta zaščitene kmetije se prepreči drobitev zaščitene kmetij kot kmetijskih oziroma kmetijsko-gozdarskih gospodarskih enot, poleg tega pa se omogoča prevzem le-teh pod pogoji, ki dediča ne obremenjujejo preveč. Zaščitena kmetija tudi ustvarja možnosti za ohranitev in krepitev gospodarske, socialne in ekološke funkcije zaščitene kmetije. Posledice zaščitene kmetije se čutijo zlasti pri postopku dedovanja.

POJEM

Zaščitena kmetija je definirana v Zakonu o dedovanju kmetijskih gospodarstev (ZDKG, Uradni list RS, št. 70/95, 54/99 Odl.US: U-I-76/97), in sicer kot **kmetijska oziroma kmetijsko-gozdarska gospodarska enota**, ki je v **lasti ene fizične osebe** ali lasti, solasti ali skupni lasti zakonskega para ali v solasti enega od staršev in otroka ali posvojenca oziroma njegovega potomca in **obsega najmanj 5 hektarov in ne več kot 100 hektarov primerljive kmetijske površine**. Izjema velja za kmetije, ki izpolnjujejo naštetje pogoje, a jih sestavljajo izključno gozdovi - takšne kmetije se ne štejejo za zaščitene kmetije.

Za 1 ha primerljive kmetijske površine po ZDKG se šteje:

- 1 ha njiv ali vrtov ali
- 2 ha travnikov ali ekstenzivnih sadovnjakov ali
- 4 ha pašnikov ali
- 0, 25 ha plantažnih sadovnjakov ali vinogradov ali hmeljišč ali
- 8 ha gozdov ali
- 5 ha gozdnih plantaž ali
- 6 ha barjanskih travnikov ali drugih površin.

ODLOČBA UPRAVNE ENOTE

Upravna enota mora po uradni dolžnosti z odločbo odločiti, da je določeno kmetijsko gospodarstvo razglašeno za zaščiteno kmetijo. Seveda se postopek ugotavljanja izpolnjevanja pogojev za zaščiteno kmetijo uvede tudi na predlog lastnika kmetije. Zaščiteno kmetijo se vpiše v register zaščitene kmetij, prav tako pa se dejstvo zaščitene kmetije zaznamuje v zemljiški knjigi in zemljiškem katastru. Ko kmetija pogojev ne izpolnjuje več, se izbriše iz registra zaščitene kmetij in ostalih evidenc. Za odločanje o zaščiti kmetije je pristojna upravna enota, na območju katere leži pretežni del zemljišč, ki sestavljajo kmetijo.

DEDOVANJE ZAŠČITENE KMETIJE PO ZAKONU

Nekoliko drugače je, ko je zaščitena kmetija v lasti, solasti ali skupni lasti zakonskega para: dedič kmetije je preživel zakonec.

Opozoriti je potrebno na primere, ko **dedič odtuji** pode-

dovano zaščiteno kmetijo ali njen znatni del pred potekom desetih let potem, ko je zaščiteno kmetijo prevzel. Dedič kmetije lahko pridobi kmetijska ali gozdna zemljišča druge kmetije ali pa denarna sredstva, ki jih je z odtujitvijo svoje kmetije pridobil, vloži v svojo zaščiteno kmetijo roku enega leta od odtujitve. Če tega ne stori, lahko ostali zakoniti dediči, ki so dobili samo nujni delež, zahtevajo izplačilo oziroma so upravičeni do doplačila razlike do običajnih dednih deležev, ki bi jih dobili po splošnih predpisih o dedovanju.

V primeru, da ni nikogar, ki bi izpolnjeval pogoje za dedovanje zašči-

tene kmetije, dedujejo zaščiteno kmetijo vsi dediči po splošnih pravilih o dedovanju. Tokrat je možna delitev kmetije po fizičnih delih, s čimer se zaščitena kmetija razbije na več manjših enot.

PRAVICE OSTALIH DEDIČEV

Vsi ostali zakoniti dediči (npr. zakonec, zapustnikov starši, zapustnikov otroci in posvojenci ter njihovi potomci), **ki ne dedujejo zaščitene kmetije, dedujejo denarno vrednost nujnega deleža po splošnih predpisih o dedovanju** (v skladu z Zakonom o dedovanju). Nujni delež izplača dedič, ki je dedoval zaščiteno kmetijo, in sicer praviloma v roku petih let; ta rok zapuščinsko sodišče podaljša na deset let, če za to obstajajo utemeljeni razlogi (npr. slab premoženjski položaj dediča). Zapuščinsko sodišče lahko poveča nujni deleža, če oseba nima potrebnih sredstev za življenje, oziroma zmanjša nujni delež, če bi bila z izplačilom nujnih deležev ogrožena gospodarska zmožnost zaščitene kmetije.

V naslednji številki bomo predstavili še dedovanje zaščitene kmetije po volji zapustnika (oporočno dedovanje) in promet z zaščitnimi kmetijami (nakup, prodaja ...).

» GAŠPER CERAR

V skladu z ZDKG velja, da zaščiteno kmetijo praviloma deduje samo en dedič.

Zaščitena kmetija v lasti samo enega lastnika se v primeru, da zapustnik ni pripravil oporoke (t.i. dedovanje po zakonu) in ko je več sodedičev istega dednega reda, deduje po naslednjih pravilih:

- deduje tisti zakoniti dedič po splošnih predpisih o dedovanju, ki ima namen obdelovati kmetijsko zemljišče in ga za to sporazumno izberejo vsi dediči,
- če se sodediči ne morejo sporazumeti, imajo pri dedovanju prednost zapustnikov zakonec in potomci, ki so izobraženi za kmetijsko dejavnost.
- v kolikor je več takih, ki so izobraženi za kmetijsko delo, imajo prednost tisti, ki že delajo na kmetiji.

Naravne nesreče v rastlinski pridelavi

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je v sodelovanju s Kmetijsko zbornico avstrijske Koroške 18. maja v Celovcu organizirala posvet Naravne nesreče v rastlinski pridelavi – preventivni ukrepi in zavarovanja.

Posveta so se poleg predsednika KGZS Cirila Smrkolja, direktorja KGZS Igorja Hrovatiča, nekaterih direktorjev kmetijsko-gozdarskih zavodov ter strokovnih sodelavcev KGZS udeležili tudi predstavniki nekaterih slovenskih zavarovalnic, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Uprave RS za zaščito in reševanje ter Agencije RS za okolje. Predsednik Kmetijske zbornice avstrijske Koroške Walfried Wutscher je izpostavil pomen povezovanja in sodelovanja med Slovenijo in avstrijsko Koroško na področju kmetijstva. Prav takšni posveti omogočajo dober prenos znanja in izkušenj med obema državama.

PROGRAM ZA PODPORO IN ZAŠČITO

Gerhard Thomaser, vodja oddelka za razvoj podeželja in investicijske podpore pri Kmetijski zbornici avstrijske Koroške, je predstavil program za podporo kmetovalcev 2010 v okviru razvoja podeželja ter zaščito pred posledicami naravnih nesreč. Med namakalnimi ukrepi pri trajnih kulturah je možno pridobiti 20 odstotkov nepovratnih sredstev za zagotavljanje zajetja vode ter do 25 odstotkov nepovratnih sredstev za investicije v namakalne sisteme. V vrtnarstvu in zelenjadarstvu je mogoče pridobiti 25

odstotkov nepovratnih sredstev za izgradnjo rastlinjakov ali »tunelov«, za obrambne mreže proti toči pa do 25 odstotkov.

AKTIVNA OBRAMBA PROTI TOČI

O aktivni obrambi proti toči na avstrijskem Štajerskem je spregovoril Franz Lorber, predsednik Zadruga za obrambo proti toči na avstrijskem Štajerskem. Protitočno obrambo podpira dežela, finančno podporo pa večinoma zagotovijo občine. V aktivno obrambo je na avstrijskem Štajerskem vključenih 170 občin, od katerih vsaka prispeva 3 evre na hektar površin v občini, kar znaša v povprečju približno 4.000 evrov letno za posamezno občino. Protitočno obrambo koordinirajo tri podjetja, na voljo pa imajo dve letališči in sedem letal. Učinkovitost takšne protitočne obrambe potrjuje raziskava Otta Svabika, ki je ugotovil, da se zrna toče po takšnih posegih zmanjšujejo, število dni s točo pa se je zmanjšalo s prejšnjih 16 na 11,2. Tudi površina, ki jo toča prizadene, je manjša. Pomembno je, da tovrstno protitočno obrambo podpirajo tako rekoč vsi: stroka, politika in zavarovalnice.

AVSTRIJA - DOBER ZGLEDE ZA SLOVENIJO?

V Sloveniji se trenutno soočamo z velikimi težavami na po-

dročju kmetijskih zavarovanj, zaradi česar KGZS že leta opozarja na nujnost nove rešitve in Avstrija je zanesljivo primer dobre prakse. Avstrijski sistem kmetijskih zavarovanj, analize škod in metode ocenjevanja je predstavil mag. Michael Zetter iz Österreichische Hagelversicherung (avstrijsko protitočno zavarovanje). Avstrijska vzajemna zavarovalnica deluje na podlagi intenzivnega partnerstva s kmeti, ki niso le člani nadzornega sveta, ampak so tudi svetovalci in samostojni izvedenci. Vzajemna zavarovalnica ponuja tudi zavarovanje proti suši, izplačilo pa je pogojeno z dvema kriterijema: padavin mora biti manj kot v 30-letnem povprečju, količina pridelka pa nižja od predpisa-

ne meje. Obenem je pogoj za zavarovanje tveganja suše sklenjeno zavarovanje za tveganja toče. Odbitna franšiza se giblje med 10 odstotkov in 30 odstotkov. Višina premije in odbitne franšize je odvisna od ogroženosti na nekem območju. Za krizna leta v smislu škode po naravnih nesrečah, kot so bila na Avstrijskem leta 2000, 2003 in 2007, pa je ključen sistem pozavarovanja.

Zanesljivo mora vsaka država sistem vzajemnega zavarovanja v kmetijstvu prilagoditi svojim razmeram, avstrijski model pa je zagotovo dober primer dolgoročne sistemske rešitve. To pa v Sloveniji nujno potrebujemo.

» IVANA BRATOŽ

Dejanski uporabnik kmetijskih in gozdnih zemljišč – rok je 30. junij

Ponovno opozarjamo, da lahko tudi letos do 30. junija določite dejanskega uporabnika kmetijskih in gozdnih zemljišč, t.j. osebo, ki na podlagi ustnega dogovora ali najemne pogodbe uporablja in koristi zemljišča. Od določitve dejanskega uporabnika je namreč odvisno, komu se bo katastrski dohodek od zemljišč všteval v davčno osnovo za tekoče leto. Dejanskega uporabnika se določi na podlagi vloge, ki se jo predloži davčnemu organu.

KUPUJMO DOMAČE!

VABIMO

KGZS – Zavod Ptuj in
Govedorejsko društvo Sloven-
ske gorice Lenart
vabita na ogled

GOVEDOREJSKE RAZSTAVE

v nedeljo, 30. maja 2010,
na hipodromu Polena
pri Lenartu v Slovenskih goricah.

Program razstave:

- 8.00–9.00 Dagon in priprava živali za razstavo
9.00–11.00 Ocenjevanje živali.
11.30 Odprtje razstave, nagovori gostov.
12.00 Predstavitev najboljših živali in rejcev, podelitev priznanj, izbira »šampionke« in »miss« razstave.

Razstavljeni bodo telice in krave listaste ter črno-bele pasme.

Na prireditvenem prostoru bo tudi ponudba dobrot društev kmečkih žena in deklet, vinogradnikov ter sadjarjev. Od 15. ure dalje bodo na hipodromu kasaške dirke v organizaciji KK Slovenske gorice. Generalni pokrovitelj razstave je Občina Lenart v Slovenskih goricah.

Vabljeni!

VABILO K OBISKU

promocijsko-prodajnih prireditev
Podeželje v mestu

v Kopru, 29. maja, in
v Ljubljani, 5. junija 2010

Vabimo vas, da obiščete zdaj že dobro znane in obiskane prireditve Podeželje v mestu. Tokrat bo prireditev razveselila tudi Koprčane, kjer se bodo kmetije iz cele Slovenije s svojimi dobrotami predstavile **v soboto, 29. maja 2010, na Promenadi (Pristaniška ulica – pri Taverni).**

V soboto, 5. junija 2010, pa se Podeželje ponovno seli v **Ljubljano na Pogačarjev trg**, kjer bodo kmetije pod sloganom »Pridelano in ponujeno z ljubeznijo« ponudile prve pomladno-poletne pridelke.

KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE
KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD NOVO MESTO
OBČINA KRŠKO
vabijo na

Dneve sadjarsko-vinogradniške tehnike Krško 2010

v soboto, 19. junija in nedeljo, 20. junija,
na kmetiji Žaren (Nemška vas 1,
Leskovec pri Krškem)
s pričetkom ob 9.30 uri.

Oba dneva prireditve je po predhodnem dogovoru z organizatorjem možno strokovno vodenje po prireditvenem prostoru za zaključene skupine. V sklopu prireditve bodo prikazani postopki pregledov pršilnikov, pomen kakovosti nanosa FFS in pomen varnega dela s kmetijsko tehniko v sadovnjaku in vinogradu.

Vsi strokovni prikazi so uvrščeni na seznam prikazov KOP/SKOP. Več informacij: 07 373 05 87 ali 031 200 618 (Martin Mavsar). Načrt, kako do kmetije Žaren, najdete na: http://zaren.si/o_nas/kje_se_nahajamo/.

Prireditve bo potekala v vsakem vremenu!
Vstopnine ni!

Sobota, 19. junij: 9.30

Odprtje prireditev s kulturnim programom

10.00-10.30

Predstavitev ponudbe sodelujočih razstavljalcev sadjarsko-vinogradniške tehnike

10.30-11.30

Strokovna predavanja:

- Obdelava tal v sadovnjaku (Andreja Brence, KGZS-Zavod NM)
- Zelena dela v vinogradu (Jernej Martinčič, KGZS-Zavod NM)
- Varstvo sadovnjakov in vinogradov (Karmen Rodič, KGZS-Zavod NM)
- Zlata trsna rumenica - nevarnost za vinograde (mag. Erika Orešek, FURS)

11.30-17.00

Razstava in prikaz delovanja

sadjarsko-vinogradniške tehnike na posestvu kmetije Žaren

Nedelja, 20. junij: 9.30-10.00

Predstavitev ponudbe sodelujočih razstavljalcev sadjarsko-vinogradniške tehnike

10.00-14.00

Razstava in prikaz delovanja sadjarsko-vinogradniške tehnike na posestvu kmetije Žaren

14.00-14.30

Strokovno predavanje:

- Stabilnost traktorja pri delu v sadovnjaku in vinogradu (mag. Tomaž Poje, Kmetijski inštitut Slovenije)

15.00-16.30

Okrogla miza z naslovom Zavarovanja v kmetijstvu danes in v prihodnje